

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması
ve Ekonomisi Bilim Dalı**

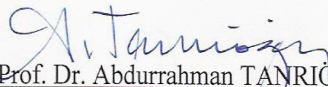
Seher İŞCAN

Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

**Temmuz 2008
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

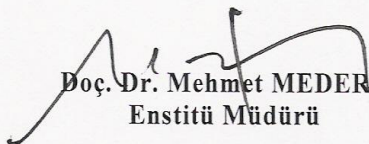
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Seher İŞCAN tarafından Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN yönetiminde hazırlanan “**Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi**” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 07.07.2008 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN
 Jüri Başkanı-Danışman

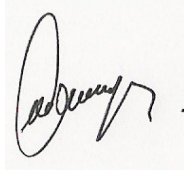

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN
 Jüri Üyesi

Yard. Doç. Dr. Gökhan TUZCU
 Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 24/07/
 2008 tarih ve 11/01 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mehmet MEDER
 Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmaların yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, bu çalışmaların doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı: Seher İşCAN

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın her aşamasında birçok kişinin yardımı ve desteği olmuştur. Bu teze başlamamda beni teşvik edip yüreklendirdiği, tez hazırlık süreci boyunca en kritik noktalarda beni yönlendirip doğru adımlar atmamı sağladığı ve tezimin her aşamasında desteğini esirgemediği için tez danışman hocam Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ölçeğin geçerliliği konusunda uzman görüşü aldığı Yrd. Doç. Dr. Kazım ÇELİK, Yrd. Doç. Dr. Erdiç DURU, Yrd. Doç. Dr. Muammer KUNT ve Öğr. Gör. Havva ERGÜR'e, istatistiksel analizlerde ve her türlü bilgiye ulaşmamda sabırla ve ilgiyle yardımlarını eksik etmeyen arkadaşlarım Arş. Gör. Emine Gaye ERMEÇ ve Arş. Gör. Aydan KURŞUNLUOĞLU'na ve anket çalışmamı uygulamamda bana destek olan sevgili öğrencim Orbay ZENGİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca, tüm öğrenim yaşamım boyunca ve bu çalışmamın her aşamasında sevgi ve anlayışları ile bana destek olan aileme; annem Aliye, ablam Ferda ve babam Mehmet İŞCAN'a şükranlarımı sunarım.

ÖZET

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

İŞCAN, Seher

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

Temmuz 2008, 84 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerini ve bu becerilerin, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini 2007–2008 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen –Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan 375 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerini ölçmek ve bu yetilerinin akademik başarılarını yordama gücünü belirlemek için öğrencilere Britton ve Tesser tarafından geliştirilen Zaman Yönetimi Envanteri (Time Management Questionnaire)’nin 25 maddelik adaptasyonu olan Zaman Yönetimi Anketi uygulanmıştır. Verilerin analizinde ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve doğrusal regresyon analizi gibi tekniklerden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri “orta” düzeydedir.
2. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir.
3. PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri, cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir.
4. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri, yaşadıkları yer değişkenine göre farklılık göstermemektedir.
5. PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri, cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir.
6. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, tüm alt boyutları ile öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı düzeyde yordayabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zaman Yönetimi, Zaman Düşmanları, Üniversite, Öğrenci

ABSTRACT

TIME MANAGEMENT SKILLS of PAU STUDENTS and THEIR EFFECTS on STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT

İŞCAN, Seher

M. Sc. Thesis in Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

July 2008, 84 Pages

The purpose of this study is to determine the time management skill levels of PAU students and the effects of these skills on their academic achievement. The sample of the study consists of 375 students attending Faculty of Education, Faculty of Science and Letters, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Faculty of Engineering, Faculty of Medicine and Faculty of Technical Education of Pamukkale University in 2007-2008 academic year. Time Management Scale including 25 items adopted from Time Management Questionnaire developed by Britton and Tesser was administered to the subjects to measure time management skill levels of the students and to determine the capability of these skills to predict students' academic achievements. The data has been analyzed by using such techniques as mean, standard deviation, the t-test, the analysis of variance and linear regression. The following results have been reached according to the findings:

- 1. The time management skills of PAU students have been found as "moderate" level.**
- 2. There is no significant difference in time management skills of PAU students according to the variables of gender, faculty, department and accommodation.**
- 3. There is no significant difference in time planning skills of PAU students according to the variables of gender, age, faculty, department and accommodation.**
- 4. There is no significant difference in time management attitudes and skills of PAU students according to the variable of accommodation.**
- 5. There is no significant difference in skill levels of PAU students to cope with time wasters according to the variables of gender, age, faculty, department and accommodation.**
- 6. Together with their all sub dimensions, the time management skills of PAU students can predict students' academic achievement at a significant level.**

Key Words: Time Management, Time Wasters, University, Student

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU.....	ii
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM PROBLEM

1.1. PROBLEM DURUMU.....	2
1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.2.1. Zaman Kavramı.....	3
1.2.2. Zaman Yönetimi Kavramı.....	5
1.2.3. Zaman Yönetimi Teknikleri.....	7
1.2.3.1. Etkili zaman yönetimi için amaçların ve hedeflerin belirlenmesi...	7
1.2.3.2. Planlama	8
1.2.4. Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştığı Zaman Düşmanları	10
1.2.4.1. Kişiden kaynaklanan zaman düşmanları	11
1.2.4.1.1. Mükemmeliyetçilik.....	11
1.2.4.1.2. Bireysel hedeflerin belirsizliği.....	12
1.2.4.1.3. Önceliklerin belirsizliği.....	12
1.2.4.1.4. Erteleme.....	13
1.2.4.1.5. Dağınık oda ve masa düzeni.....	14
1.2.4.1.6. Hayır diyememek.....	14
1.2.4.1.7. Kendine aşırı güven.....	15
1.2.4.1.8. Öz-güven eksikliği.....	15
1.2.4.2. Dış etkenlerden kaynaklanan zaman düşmanları.....	15
1.2.4.2.1. Telefonlar.....	15
1.2.4.2.2. Beklenmeyen ziyaretçiler.....	16
1.2.5. Zaman Yönetiminde Farklı Yaklaşımlar.....	16
1.2.5.1. Düzenli yaşama yaklaşımı.....	16
1.2.5.2. Savaşçı yaklaşımı.....	17
1.2.5.3. Hedef belirleme yaklaşımı.....	17
1.2.5.4. ABC yaklaşımı.....	18
1.2.5.5. Sihirli araç yaklaşımı.....	18
1.2.5.6. Beceri yaklaşımı.....	19
1.2.5.7. İyileştirme (Rehabilitasyon) yaklaşımı.....	19
1.2.5.8. Kendini akıntıya bırakma yaklaşımı.....	20
1.3. PROBLEM CÜMLESİ.....	20
1.4. ALT PROBLEMLER.....	20
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	21

1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	21
1.7. SAYILTILAR.....	22
1.8. SINIRLILIKLAR.....	22
1.9. TANIMLAR.....	22

İKİNCİ BÖLÜM İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	23
2.2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. YÖNTEM.....	34
3.2. EVREN.....	34
3.3. ÖRNEKLEM.....	35
3.4. VERİ TOPLAMA ARACI.....	35
3.4.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	36
3.4.2. Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenirliliği.....	37
3.4.3. Ölçeğin Uygulanması.....	39
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

4.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	40
4.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	45
4.2.1. “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	45
4.2.2. “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	47
4.2.3. “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	48
4.2.4. “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	49
4.2.5. “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	51
4.3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	52
4.3.1. “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	52
4.3.2. “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	53

4.3.3. “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	54
4.3.4. “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	54
4.3.5. “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	55
4.4.ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM.....	56
4.4.1. “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	56
4.4.2. “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	57
4.4.3. “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	59
4.4.4. “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine Dair Bulgular ve Yorum.....	60
4.4.5. “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	61
4.5.ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	62
4.5.1. “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	63
4.5.2. “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum	63
4.5.3. “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum	64
4.5.4. “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	65
4.5.5. “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	66
4.6.ARAŞTIRMANIN ALTINCI ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	67
4.7.ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	69
4.8.ARAŞTIRMANIN SEKİZİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	70
4.9.ARAŞTIRMANIN DOKUZUNCU ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	71

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

SONUÇLAR.....	73
ÖNERİLER.....	74
Uygulayıcılar İçin Öneriler	74
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	75
KAYNAKLAR.....	76
EKLER.....	80
ÖZGEÇMİŞ.....	84

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Evrenin cinsiyet ve fakültelere göre dağılımı.....	34
Tablo 3.2. Örneklemin okul türü ve cinsiyete göre dağılımı.....	35
Tablo 3.3. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları.....	36
Tablo 3.4. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları (Ters maddeler için).....	36
Tablo 3.5. Ankette yer alan soruların faktör yükleri.....	38
Tablo 4.1. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerini betimleyen istatistik değerleri.....	40
Tablo 4.2. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerine ilişkin puanlarının frekans değerleri.....	41
Tablo 4.3. Öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin ortalamaları, standart sapmaları ve katılma düzeyleri.....	42
Tablo 4.4 Öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin ortalamaları, standart sapmaları ve katılma düzeyleri (Ters maddeler).....	44
Tablo 4.5. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (t testi).....	45
Tablo 4.6. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri.....	47
Tablo 4.7. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi).....	47
Tablo 4.8. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (LSD testi).....	47
Tablo 4.9. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi becerileri.....	48
Tablo 4.10. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi).....	49
Tablo 4.11. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi becerileri.....	49
Tablo 4.12. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi).....	50

Tablo 4.13. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi becerileri.....	51
Tablo 4.14. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi).....	51
Tablo 4. 15. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman planlama becerileri (t testi).....	52
Tablo 4. 16. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman planlama becerileri	53
Tablo 4. 17. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi).....	53
Tablo 4.18. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman planlama becerileri.....	54
Tablo 4.19. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi).....	54
Tablo 4.20. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman planlama becerileri.....	55
Tablo 4.21. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi).....	55
Tablo 4.22. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman planlama becerileri.....	56
Tablo 4.23. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi).....	56
Tablo 4. 24. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (t testi).....	57
Tablo 4. 25. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri.....	57
Tablo 4. 26. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi).....	58
Tablo 4.27. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi).....	58
Tablo 4.28. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri.....	59

Tablo 4.29. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi).....	59
Tablo 4.30. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi).....	60
Tablo 4.31. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri.....	60
Tablo 4.32. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi).....	61
Tablo 4.33. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi).....	61
Tablo 4.34. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri.....	62
Tablo 4.35. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi).....	62
Tablo 4.36. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (t testi).....	63
Tablo 4.37. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri.....	64
Tablo 4.38. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi).....	64
Tablo 4.39. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri.....	65
Tablo 4.40. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi).....	65
Tablo 4.41. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri.....	66
Tablo 4.42. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi).....	66
Tablo 4.43. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri.....	67
Tablo 4.44. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi).....	67

Tablo 4.45. Zaman yönetimi becerilerinin akademik ortalama üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları.....	68
Tablo 4.46. Zaman planlama becerilerinin akademik ortalama üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları.....	69
Tablo 4.47. Zaman yönetimi tutum ve becerilerinin akademik ortalama üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları.....	70
Tablo 4.48. Zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyinin akademik ortalama üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları.....	72

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

PAÜ	Pamukkale Üniversitesi
TMQ	Time Management Questionnaire
MAB	Multidimensional Aptitude Battery
TMBS	Time Management Behavior Scale
GSE	Genel Öz-etkinlik Ölçeği
ASE	Akademik Öz-etkinlik Ölçeği
SAT	Scholastic Aptitude Test

GİRİŞ

Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumu, kuramsal çerçeve, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve araştırmada sıkça kullanılan tanımlar yer almaktadır.

Araştırmanın ikinci bölümünde, yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmaların amaç ve sonuçları bakımından özetleri değerlendirilmiştir. Araştırmanın, bu alanda yapılan çalışmalar içinde yeri belirtilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın yöntemi, evreni, örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin çözümlenmesi üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın dördüncü bölümünde, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisine ait verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar bulunmaktadır.

Araştırmanın sonuçlar ve öneriler bölümünde ise, araştırmadan elde edilen sonuçlar ve araştırmacılar için öneriler bulunmaktadır.

Araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan Britton ve Tesser'in "Zaman Yönetimi Envanteri" EKLER bölümünde verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, kuramsal çerçeve, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve araştırmada sıkça kullanılan tanımlar yer almaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Kelime anlamı olarak zaman, olayların geçmişten bugüne gelip, geleceğe doğru birbirini takip ettiği, bireyin kontrolü dışında kesintisiz devam eden bir süreçtir (Smith, 1998: 24). Zaman israf edilmemesi, akılcı kullanılması gereken önemli bir kaynaktır. Zamanı iyi kullanmak, hemen her alanda çalışan kimselerin hedeflerine ulaşmalarında önemli bir değişken durumundadır.

Ancak, günümüz toplumlarında, yaşamın hızlı temposu içerisinde bireylerin söz konusu değerli kaynağı etkili bir biçimde kullanma şansları giderek azalmaktadır. Öncelikle insanlardan beklenen ve karşılanması istenen konular, her yıl bir önceki yıla oranla artmakta ve örgütler, çalışanlarından her geçen gün daha fazla konuda talepte bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma yaşamı giderek daha karmaşıklaşmakta, iş ortamını etkileyen göstergeler artmaktadır. Tüm bu değişimler belirli bir yere kadar tolere edilebilmektedir, fakat değişim hızının da kendi içinde artıyor olması, belli bir noktada zamanın yetersizliği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Uluşahin, 1999: 5). Zaman yönetimi kavramı bu noktada devreye girmektedir.

Zaman yönetimi, amaçlara ve hedeflere ulaşmada önemli bir kaynak olan zamanı verimli kullanma çabasıdır. Zaman yönetiminde söz konusu olan, varolan zamanda nelerin yapılabileceğinin planlanmasıdır (www.kobifinans.com.tr). Zaman, insanların çok çalışarak artırabilecekleri bir kaynak değildir. Zaman yönetiminin amacı, sınırlı olan zaman içerisinde yapılacak etkinliklerin niteliğini artırmaktır.

Üniversite dönemi, farklı etkinlik bileşenlerinin kesiştiği ve bireylerin gelecekteki yaşamı açısından oldukça önemli bir süreci ifade etmektedir. Üniversite öğrencileri bir yandan yeni arkadaşlıklara, özgürlüklere ve deneyimlere uyum

sağlamaya çalışırken, diğer yandan çok daha karmaşık görevleri tamamlamak ve ilerde sahip olacakları mesleklere ilişkin temel bilgileri öğrenmeye çabalamaktadır. Bu anlamda üniversite dönemi, yalnızca çalışma hayatına hazırlığı değil, aynı zamanda hayata bütünsel bir hazırlık sürecini yansıtmaktadır (Fidan vd, 2005: 115).

Üniversite öğrencilerinde “zaman değerlendirme” yerine “zaman geçirme” anlayışının hakim olduğu görülmektedir. Zaman geçirme, etkinlikleri sıkıştırma, koşturma, yapılanlardan zevk almama ve yaşamın tadını kaybetmektir. Bir öğrencinin günü okul hazırlığı, dersler ve aralara sıkıştırılmış yemek saatlerinden oluşabilir (Fidan vd, 2005:121). Yapılacak işlerin zamanında bitirilememesi, öğrenciyi erteleme davranışına itebilir ve ertelendikçe işler yığılır. Zamanını iyi kontrol edemeyen öğrenci bu iş yükü altında ne yapacağını bilmezken derslerine de gereken zamanı ayıramaz.

Üniversite dönemi, zaman değerlendirme bilincinin oluşmasında da önemli bir yer tutmaktadır. Üniversitenin görevlerinden biri de, öğrencilerine bu bilinci kazandırmak, öğrencilerin bu bilinci kazanmaları için uygun koşulları hazırlamak ve onları desteklemek olmalıdır. Zaman kullanma yetkinliklerinin geliştirilmesinde en önemli rolü ve sorumluluğu, üniversite sürecini yaşayan öğrenciler üstlenmelidir. Zamanı değerlendirmenin ne anlama geldiğini özellikle öğrenmek gerekir (Fidan vd, 2005: 121). Bu kadar yoğun ve yoğun olduğu kadar da önemli olan yıllarda, hem sosyal hem de akademik alanlarda başarılı olmak, önemli ölçüde zamanın ne kadar etkili ve verimli kullanıldığına bağlıdır. Bu araştırmadan, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etki düzeyini ortaya çıkarması ve bunun ışığında öğrencilere, zamanlarını nasıl daha etkili bir şekilde kullanabileceklerine ilişkin yol göstermesi beklenmektedir.

1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.2.1 Zaman Kavramı

Yüzyıllardır filozoflar ve bilgeler zamanı açıklamak için büyük çaba harcamışlar, ancak ortak bir düşünce üzerinde birleşmemişlerdir. Newton zamanın mutlak olduğunu, evren var olsa da olmasa da oluştuğunu söylemiştir. Leibnitz ise “Zaman kendi başına bir varlık değil, yalnızca olayların sırasıdır,” diyerek Newton’un tanımını alt üst etmiştir. Einstein da Leibnitz gibi, “Zamanı olayların sıralanışına göre

ölçeriz, bu olayların dışında bağımsız bir varlığı yoktur,” demiş, ondan sonra da “eşzamanlı olaylar” adını verdiği bir düşünce geliştirmiştir (Erdul, 2005: 3).

Einstein’ın bulduğu “görecelik” (rölativite, izafiyet), zaman ve mekân arasındaki bağlantı hakkında düşünmemize neden olmuştur. Çok büyük “hız” söz konusu olduğunda zaman yavaşlar. Aslında Einstein, “zaman” gizemine katkıda bulunmuştur. Zaman kavramına en çok yaklaşılan, en iyi kavranan an, zamanın bir boyut olarak görülebildiği andır. Değişmenin yer aldığı bir boyuttur zaman. Değişme hızı ve oranı, son derece çeşitli ölçülerde oluşur; dağların oluşması milyonlarca yıl sürerken; insanlar, yarım yüzyıldan biraz daha uzun bir süre içinde doğar, büyür ve ölür. İnsanoğlu zamanı ve değişimi kendi yaşam süresi ölçüsünde değerlendirmeyi tercih eder (Adair ve Adair, 1999: 10–11).

Zaman soyut, kesin ölçülemeyen, birçok anlama gelen bir kavramdır. Genelde, bir ölçü birimi olarak, uzaklık, yakınlık, geçmiş ve gelecek anlamlarını içerir. “Dün”, “bugün” sözcükleri kullanıldığında belli bir süre anlatılmış olmaktadır (Öktem, 1993: 218, akt, Demirtaş ve Özer, 2007: 2). Zamanın gelip geçici olduğu duygusu tamamen insanlara özgüdür (Adair ve Adair, 1996: 9).

Farklı ortamlara ve farklı varlıklara göre zamanın anlamı değişmektedir. Zaman; objektif zaman, subjektif zaman ve yönetsel zaman olarak tanımlanabilir. Objektif zaman saatle ölçülebilen zamandır. Bir saatlik bir süre bireylerin ilgi ve yaşantılarına göre farklı algılansa da değişmez, 60 dakikadır. Subjektif zaman ise hissedilebilen ya da algılanan zamandır. Birey, saatin neyi gösterdiğine bakmaksızın olayda geçen süreyi kısa ya da uzun olarak hissetmekte ve buna göre kısa ya da uzun süre olarak algılamaktadır. Örneğin trafikte kırmızı ışıkta bekleme süresi kimine göre normal süreden fazlaymış gibi algılanabilmektedir. Saatin gösterdiği zaman olarak da ifade edilen objektif zaman, çok kesin birimlerle ölçülürken, subjektif zamanın anlaşılması güçtür (Sabuncuoğlu ve Tüz; 1996: 192, akt, Akatay, 2003: 282–283). Yönetsel zaman ise, bir grup insanın etkinliklerinin ortak amaca doğru yönlendirilmesi ve bu amaca ulaşmak için yapılan planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon, kontrol ve eğitimidir (Eren, 1998: 117).

Zaman paha biçilmez bir kaynaktır. Belirli bir ritimle amansızca akıp gider; her dakika 60 saniye, her saat 60 dakikadır. Geçen zaman geri döndürülemez. Zaman

demokratik bir şekilde paylaşılan bir kaynaktır; herkesin günde 24 saati, haftada 7 günü vardır. Kişinin ne kadar zengin olduğu hiç önemli değildir; daha fazla zaman satın alamaz, zamanı biriktiremez, ödünç alamaz, çalamaz, hiçbir şekilde değiştiremez. Tek yapabileceği, sahip olduğu zamanı en iyi şekilde değerlendirmektir. Sahip olunan kaynaklar arasında zaman, en az anlaşılan ve en kötü kullanılan kaynaktır” (Scoot, 1997: 9).

İnsan yaşantısı çok yönlü ve çok çeşitli eylemlerle doludur. Eylemin değeri de çoğu kez zamanla ölçülür. İşlerin zamanında başlaması, bitmesi, işe zamanında gelme ve gitme, söz verme, insan ve diğer varlıkların gelişimi hep zamanla değerlendirilir. Zaman ne başka bir şeyle değiştirilir, ne durdurulabilir, ne de geriye doğru işletilebilir. Zamanı iyi düzenleyemeyen bir insan kaçınılmaz olarak stres altındadır. Zamansızlıktan şikâyet edenler, büyük çoğunlukla zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilmeyenlerdir. Zamanı kontrol edememek hayatı kontrol edememektir (Sabuncuoğlu ve Tüz 1998: 225, akt, Paşa, 2001: 4).

İşte bu noktada, insanların sahip oldukları zamanı nasıl daha etkili ve verimli kontrol edebileceklerine yönelik gereksinimleri, “zaman yönetimi” adlı yeni bir kavramın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde zamanı etkili ve verimli kullanabilmenin en önemli basamağının, zamanı iyi bir şekilde yönetmek olduğu kabul edilebilir bir gerçektir. Zaman kullanma becerileri açısından yetersiz bireylerin, eylemlerinde tam başarı sağlayabildiklerinden söz etmek güçtür.

1.2.2 Zaman Yönetimi Kavramı

Zaman yönetimi, işgücü yoğun örgütlerdeki yöneticilerin, zamanlarını daha iyi organize etmelerine yardımcı olmak amacıyla bir eğitim aracı olarak Danimarka’da doğup, dünyaya yayılmıştır. Günümüzde ise özellikle profesyonel çalışma yaşamında başarının en önemli unsurlarından biri durumuna gelmiştir (Koch,1998:147).

Zaman yönetiminin hatalı bir kavram olduğunu öne süren Mackenzie (1989), insanın zamanı yönetemeyeceğini, çünkü akreple yelkovanın hareketinin bir insanın denetiminin dışında olduğunu belirtmektedir. Akrep ve yelkovan durmaksızın hareket eder ve insanlar ne yaparlarsa yapsınlar, zaman önceden kararlaştırılmış bir hızla akıp gider. Önemli olan saati yönetmek değil, insanın zaman içinde kendisini yönetmesidir.

Zaman yönetimi kavramı, zamanın etkin kullanımını anlamına gelmektedir. Zaman yönetilebilir bir kavram değildir. Zaman akışı bizim dışımızda gerçekleştiği için asıl yapmamız gereken zaman içinde kendimizi etkili bir biçimde yönetmektir (Silahtaroglu, 2004: 4).

Zaman yönetimi, kişinin özel ve iş yaşamında, amaçlarına etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim işlevlerini kendi etkinliklerine uygulama sürecidir (Erdem, 1999: 27).

Efil'e göre eldeki varolan zamanı kontrol etmek son derece önemlidir. İnsanların günlük programı boyunca tam kontrol sağlamaları güçtür. Okul saatleri ve iş saatleri gibi bazı zamanlar düzene sokulmuştur. Zaman bu etkinlikler için kullanılır. Ancak belli bir zaman içinde yerine getirilen bu görev ve etkinliklerin bile belli bir öncelik sırası vardır. Okulda zaman, derslere girerek, ders çalışarak ve öğrenerek geçer. Bu açıdan zaman çoğunlukla belirli görev ya da ödevler tarafından kontrol edilir. Ancak belirlenmemiş zaman periyodu içinde farklı özgürlük dereceleri bulunmaktadır. Zamanı daha iyi kontrol etmede atılacak ilk adım onun nasıl kullanıldığını çözümlenmekle başlar (Efil, 1999, akt, Erdul 2005: 8).

Zaman yönetimi, zaman nasıl etkin kullanılır, neler yapılmalı, neler yapılmamalı, öncelikler neler olmalı, zaman kaybettirenlerin önüne nasıl geçmeli sorularına yanıt arayan bir alt disiplindir (Fidan vd, 2005: 114).

Paşa (2001)'ya göre zaman yönetiminde, diğer kaynakların yönetiminde olduğu gibi analizlerden ve planlamadan yararlanmak gerekmektedir. Zaman yönetimi ilkelerini anlamak ve uygulamak için yalnızca zamanın nasıl kullanılacağını bilmek yetmez. Zamanı akıllıca kullanırken ne gibi sorunlarla karşılaşılacağını ve bunların nedenlerinin de bilinmesi gerekir. Bu temelden hareketle daha iyi bir zaman yönetimi aracılığıyla birey, etkinliğini ve bu konuda başarısını geliştirmeyi öğrenir.

1.2.3 Zaman Yönetimi Teknikleri

Günümüzde zamanı etkili ve verimli bir biçimde yönetmek büyük önem taşır. Eğitim bir süreçtir ve bu sürecin etkililiği, büyük ölçüde öğrencilerin zamanlarını iyi

kullanmaları ile mümkündür. Zamanı etkili ve verimli kullanmak, etkili zaman yönetimi teknikleriyle başarılabilir. Etkili zaman yönetimi strateji ve teknikleri, akademik başarıyı arttırmaktadır (Campbell ve Svenson, 1992, akt, Misra ve McKean, 2000: 42). Amaçların ve hedeflerin belirlenmesi ve planlama en etkili zaman yönetimi teknikleridir.

1.2.3.1 Etkili zaman yönetimi için amaçların ve hedeflerin belirlenmesi

Bilindiği gibi amaç, yapmak istenilen bir işi sonuçlandırmaktır. Hedef ise ulaşılmak istenilen yerdir. Görüldüğü gibi bu iki kavram, birbirini tamamlayan iki önemli unsurdur (Erdul, 2005: 9).

Başarmak istenilen tüm işlerde olduğu gibi, zaman yönetimi konusunda da öncelikle belirgin bir amacın olması gerekir. Burada önemli olan nokta, amacın belirginliğidir. Bireyler, zamanlarını nasıl değerlendirecekleri konusunda sayısız seçeneğe sahiptir. Bu nedenle de zamanlarının büyük bölümü, ne yapacaklarına karar vermeye çalışmakla geçer. İşte bu noktada belirsiz amaçlar, zaman yönetiminin baş düşmanı olan erteleme davranışına yol açar. Belirsiz amaçlar, neyin daha önemli olup olmadığını belirsizliği anlamına da gelmektedir. Bu da zamanı kullanma konusunda önlerinde duran seçeneklerin bir sıraya konulamaması durumuna neden olur. Böylece de bir türlü ne yapacaklarına karar veremezler ve karar verme işini ertelerler ya da önemli konular dururken daha az önemli işlerle uğraşmaya başlarlar (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

Yaşamda, başarılarından doyum elde etmiş kişiler ile, doyum elde edememiş kişiler arasındaki en önemli fark, başarılarından doyum elde etmiş kişilerin amaçlarını iyi belirlemeleri ve yaşamlarını amaca yönelik planlamalarıdır. Bu farkın kaynağında ise, kişinin zaman perspektifi yatmaktadır. Başarılarından doyum elde etmiş kişiler, amaçları doğrultusunda zamanlarını iyi kullanırken, bu doyumunu yaşayamayan kişiler ise zamanı yalnızca "bir şeyin ne kadar eski olduğunu ya da bir olayın ne zaman gerçekleşeceğini bilmeye yarayan bir araç" olarak görmektedirler (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

Amaç belirleme sürecinin önemli bir parçası da "aciliyet" ve "önem" konusudur. Yapılmak istenilen işler ve gerçekleştirilmek istenen amaçlar çok çeşitli olabilir.

Bunların bir kısmı yaşamdaki uzun vadeli amaçlarla doğrudan ilişkilidir, bir kısmı ise bize zevk veren uğraşılardır. Ancak bazı işler temel amaçlarla olan bağlantılarına göre daha önemli, bazı işler ise tamamlanma süresi açısından daha acil olabilir. Bu iki durum temel alınarak, yapılması gereken ve yapılması istenen işler dört grupta toplanabilir.

Bunlar:

- a.** Acil olmayan ve önemsiz işler: Bu tür işler, özellikle de önemli işlere zaman ayrılması gereken dönemlerde, boş yere harcanmış zamanların kaynağını oluşturur.
- b.** Acil ama önemsiz işler: Bazen öyle işlerle uğraşılır ki, aslında işin sonunda kayda değer bir şey elde edilemez.
- c.** Acil olmayan ama önemli işler: Bu tür işler yanıltıcı olabilir. Aylar sonra olacak olan bir sınav önemlidir ama acil değildir. Ne var ki, sınavlarda başarılı olmak ve öğrenilmesi gereken bilgileri sindirerek öğrenmek, ancak düzenli tekrar ile olabilir.
- d.** Acil ve önemli işler: Bu tür işlerle, genellikle zamanı iyi planlanamadığında karşılaşılır. Doğru düzgün hazırlanılmamış bir sınava, bir gece önce çalışmaya başlamak ya da önemli bir dönem ödevinin başına teslim tarihinden iki gün önce oturmak, bu tür işlerdendir. Zaman planının, önemli bir aksilik olmadıkça bu tür işlerle karşılaşılmayacak biçimde yapılması önemlidir (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

1.2.3.2 Planlama

Zaman ve yaşam aynı anlamda kullanılabilir. Geçen zaman yerine konamaz ve telafi edilemez. Zamanı boşa geçirmek, yaşamı boşa geçirmek demektir. Buna karşılık zamanı kontrol etmek ve zamana hükmetmek, yaşamı kontrol etmek ve yaşama hükmetmek anlamına gelir. Gerçekte ise kontrol, planlama ile başlar. Planlama, geleceği bugüne getirmek demektir (Baltaş, 1999: 84). Planlama, zaman içinde ileriye yönelik düşünme demektir (Adair ve Adair, 1999: 47). Bir deyişle, ileride yapılacak işleri önceden saptamaktır.

Yönetim, planlamayla başlar. Planlama nereye gitmek istendiğini ve oraya nasıl gidileceğini mantıklı şekilde önceden kararlaştırmaktır. Planlama işi yapılmadığı sürece, harcanan çabaların doğru yönde olduğundan emin olunamaz (Aslan ve Yılmaz, 2002: 28).

İyi bir planın daima şu sorulara verecek yanıtları vardır: Kim?, Ne zaman?, Nerede?, Nasıl?, Ne? ve Neden? Bu soruların yanıtlarında en küçük bir kuşku duyulduğunda planlar mutlaka gözden geçirilmelidir (Adair ve Adair, 1999: 61).

Alec Mackenzie'ye göre planlamanın nedeni nereye gidilmek istendiğini ve oraya nasıl gidileceğini mantıklı bir biçimde önceden kararlaştırmaktır. Bu iş yapılıncaya kadar, harcanan çabaların doğru yönde olduğundan emin olamazsanız, insan hangi limana gittiğini bilmezse hiçbir rüzgâr onun için yararlı olamaz. Esen herhangi bir rüzgâra kapılarak iyi bir limanı bulan pek az kişi vardır. İyi bir plan yapılmadan kazanılan başarılar, iyi yöntemin değil şansın eseridir (Silahtaroglu, 2004: 28).

İyi ve uygulanabilir bir plan, planı yapana ve çevresindekilere sınırları belli, ancak yararlı bazı amaç ve hedefleri ve bunlara nasıl ulaşabileceklerini gösteren projeleri içermelidir.

Zaman yönetimi sürecinde bireylerin plan yapması, her şeyden önce onlara zaman kazandırır. Kişi belirsizliklerden kurtularak hangi hedeflere öncelikle ulaşması gerektiğini bilir. İyi bir planlama, krizleri önler ve kişinin yaptığı işin bilincinde olarak başarıya ulaşmasına yardımcı olur.

Bireylere ve yapılacak işlerin çeşidine göre farklı planlama türleri ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki takvimlerdir. Zamanın akışını önceden şekillendirmiş olan takvimler, daha çok uzun dönemli planların bir arada incelenmesi gerektiği durumlarda önemli bir not alma aracıdır. Özellikle öğrenciler tarafından sınav ve ödev teslim tarihleri, fatura ödeme günleri, kayıt ya da seminer günleri, tatiller, doğum günleri ve kutlamalar türündeki bilgiler yıllık bir ajanda üzerinde işaretlenip, planlanabilir.

Yapılacaklar listesi hazırlama, bir diğer planlama çeşididir. Yapılacakların, akılda tutulması zorlaşacak sayılara ulaşması ile gündeme getirilen bu yöntem, en temel yaklaşımlardandır. Yapılacak işlerin bu şekilde listelenmesi, bireyleri büyük bir kargaşadan kurtaracak, benzer ya da ilgili işlerin atlanmamasına ve işlerin önceliklerinin doğru bir şekilde saptanmasına yarar sağlayacak, böylece daha verimli bir zaman kullanımı ortaya çıkacaktır. İşlerini yapılacaklar listesi hazırlayarak planlayan bireyler, çoğunlukla listenin uzunluğundan korkup bunu bir stres kaynağı haline

getirebilmektedirler. Ayrıca birçoğu da sadece listeye bakıp işi planlamış olmanın rahatlığını hissetmekte, ancak planları uygulamamaktadırlar.

Bir diğer zaman planlama çeşidi de haftalık plan yapmaktır. Günümüzde günlük planlar çok kısa gelmekle birlikte, aylık yapılacak planlar gerek işlerin belirlenmesinde, gerekse çıkacak sürpriz gelişmeler nedeniyle çok verimli bir plan aralığı oluşturmamaktadır. Bu nedenle haftalık yapılacak planlamalar, çok daha verimli yaklaşımlar sunmaktadır. Pazar akşamları ya da Pazartesi sabahları, kısa bir süre ayrılarak yapılacak haftalık planlamalar ile tüm haftayı kullanma verimi değişebileceği gibi, önemli konuların gün içerisinde atlanması gibi tehlikeler de not alınarak azaltılmış olacaktır. Temel olarak haftalık planlamanın en büyük avantajı, göz önünde bulundurulabilir ve ayrıntılı işlerin takip edilebilir olduğu bir zaman dilimi olmasıdır (Uluşahin, 1999: 38–40).

Hangi türde olursa olsun plan yapmak, zamanı doğru yönetebilmek için gerekli bir adımdır. Ertuğrul'a (2004) göre, planlı olmak öğrenciye zor gelir. Bazıları ise planlı yaşamının insanı robotlaştırdığı düşüncesi ile böyle bir çabanın içine girmek bile istemeyebilirler. Ancak, her başarılı insanın başarısı, büyük ölçüde planlı çalışmasına ve yaşamını planlı bir şekilde yönlendirmesine bağlıdır. Öğrenci, planlı çalışma yapmanın ve bu plan dahilinde çalışmalarını yönlendirmenin okuldaki başarısına ve günlük yaşamdaki huzuruna olumlu katkısını açık biçimde görür. Plan yapmak, öğrencinin motivasyonunu artırır; çünkü hangi gün ve saatte ne yapılması gerektiğini plan üzerinde açıkça görebilmektedir. Bir öğrenci her hafta başında, geçmiş haftada yaptığı planı değerlendirir, aksayan eylemleri nedenleri ile sorgularsa, gelecekte daha sağlıklı planlar yapabilir. Ayrıca eylemleri planlarken esnek olur, dersi ve ders dışı etkinlikleri birlikte planlarsa planlı yaşamaktan zevk alır.

1.2.4. Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştığı Zaman Düşmanları

Haynes'e (1999) göre zaman yönetimi prensiplerini anlamak ve uygulamak için yalnızca zamanın nasıl kullanılacağını bilmek yetmez. Zamanı akıllıca kullanırken ne gibi sorunlarla karşılaşılacağını ve bunların nedenlerinin de bilinmesi gereklidir.

Zaman düşmanları, daha öncelikli işlerimizi yapmamızı engelleyen, onlar için gerekli her zamanı çalan tüm etkinlikler olarak tanımlanabilir (Uluşahin, 1999: 20).

Zaman tuzaklarının birçoğu kişinin kendisinden kaynaklanmaktadır. Çizgi roman karakteri Pago'nun "düşmanla tanıştık, meğerse düşman bizmişiz" dediği gibi, düşmanı kişi kendinde ararsa, zaman tuzaklarından büyük ölçüde kurtulmuş olur. Bu gibi yöntemlerle, üniversite öğrencileri de kendilerini zaman tuzaklarından koruyabilir. Ancak bunun için önce zaman tuzaklarının neler olduğunu belirleyerek bunların dış etkenlerden mi, yoksa kişinin kendisinden mi kaynaklandığını tespit etmesi gerekir (Mackenzie, 1989: 18).

1.2.4.1. Kişiden kaynaklanan zaman düşmanları

İnsanların kişilik yapıları, yaşama olan bakış açıları, alışkanlıkları, zaman yönetimine yaklaşımlarını değiştirebilir. Üniversite sürecinde, öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan zaman düşmanları, mükemmeliyetçilik, bireysel hedeflerin belirsizliği, önceliklerin belirsizliği, erteleme, dağınık oda ve masa düzeni, hayır diyememek, kendine aşırı güven, özgüven eksikliği başlıkları altında toplanabilir. Bunlar aşağıda özet olarak verilmektedir.

1.2.4.1.1. Mükemmeliyetçilik

Kılıç'a (2008) göre her insan, yaptığı işin iyi olmasını ister. Ancak bazı insanlar yapacağı işlere ilişkin, kendisinden gücünün üstünde bir potansiyel bekleyebilir. Hedefleri gerçekçi olmayabilir. Hedeflerin gerçekçi olmaktan uzaklaşması, kişinin mükemmeliyetçi olmasından kaynaklanabilir. Mükemmeliyetçi kişi zamanı planlarken, katı zaman aralıklarından oluşan, uyulması güç bir liste oluşturabilir ve hedeflerine ulaşamadığı zaman da büyük hayal kırıklıkları yaşayabilir. Çünkü mükemmeliyetçi insan için ideal olan, listenin tamamını gerçekleştirmektir. Bu nedenle plâna sıkı bağlı kalmaya çalışır, olası eksiklikleri göz önünde bulundurmamak istemez, esnek davranamaz. Böyle mükemmeliyetçi bir yaklaşım, zaman kaybına neden olur. Önemli olan doğru işi, doğru zamanda, belirlenen hızda yapmaktır (www.uretim.meb.gov.tr).

Öğrencilerin, mükemmeli hedeflemeleri, onları yavaşlatabilir ve düşünerek hareket etmelerini engelleyebilir. Yapılan işi sürekli daha saf hale getirmek, sıraya koymak, kontrol ve garanti etmek için tekrar tekrar ele alan bir öğrencinin zaman tuzağına yakalanmaması olanaksız gibi görünmektedir.

1.2.4.1.2. Bireysel hedeflerin belirsizliği

Sabuncuoğlu ve Paşa'ya (2002) göre, hedef belirleme, varolan durumun dışına planlı olarak çıkma, insanın alışmış olduğu rahatlık kalıplarının ve alışkanlıklarının içinden çıkarak sınırlarını kaldırması ve kendine ulaşılacak yeni sınır noktaları belirlemesidir.

Şu anda bulunulan yerin ve atılan adımların doğru yönde olduğunun anlaşılması için, nereye gidildiğinin bilinmesi gerekir. Etkili bir hedefin odak noktası, yapılacak etkinliklerden çok öncelikle sonuçlardır. Sonuçlar, nerede olmak istendiğini tanımlar, oraya nasıl ulaşılacağı konusunda bilgiler verir ve ulaşıldığı anda da bunu bildirir. Hedefler, çabalar ile sahip olunan enerjiyi birleştirir, bütün yapılanlara amaç ve anlam kazandırır, sonuçta da günlük etkinliklere dönüşür (Karaoğlu, 2006: 72). Eğer hedefler ölçülebilir, anlaşılabilir ve gerçekleştirilebilir nitelikte ise bireyin hedeflerini oluşturmak için harcayacağı çaba ve zaman bir anlam kazanır.

1.2.4.1.3. Önceliklerin belirsizliği

Açık ve net bir şekilde önceliklerini belirleyemeyen, önemli işlerini hızla gerçekleştiremeyen bir kişinin, zaman tuzağına düşmesi kaçınılmazdır.

Önceliklerin ne olduğunu belirlemek gereklidir ama onlara katı bir şekilde saplanıp kalmak da zaman kaybına neden olabilir. Önceliklerin, durumlara ve olaylara göre geçerliliğini kaybedebileceğini, değişebileceğini unutmamak gereklidir. Bu nedenle esnek olup, iş yükünün tamamını bir bütün olarak gözden geçirerek hangi işlerin daha fazla öncelik taşıdığını iyi bir şekilde saptamak gerekmektedir.

Kişi, öncelikli bir işi iptal olduğunda ya da işin önceliği kalktığında, zamanı boşa harcamamaya dikkat etmeli, yapması gereken başka bir işe yönelmelidir. Yönelmezse, zaman kaybına uğrayabilir (www.uretim.meb.gov.tr).

1.2.4.1.4. Erteleme

Erteleme davranışı, karar almayı erteleme, bir işi yapmayı geciktirme, ertelemeye yönelik davranışsal bir eğilim ya da bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Milgram vd, 1998: 297). Ferrari'ye göre, genel erteleme davranışı, zamanı etkili bir şekilde düzenleme ve yönetme yetersizliğinden kaynaklanan, bireyin gündelik sorumlulukları yerine getirmede yaşadığı güçlükler olarak tanımlanır (Balkıs ve Duru, 2007: 352).

Erteleme davranışı, zamanı planlama ve başarı karşısındaki en büyük engellerden biridir. Öğrenci için bir konu önemliyse ve öğrenci o konunun peşinden gitmiyorsa, erteleme davranışı ortaya çıkar. Erteleme, yalnızca büyük amaçların ertelenmesi olarak değerlendirilmemelidir. Gündelik yaşamda küçük görünen işler de daha önemli amaçların alt basamaklarıdır. Ertelenen her iş, bir diğerini etkiler. Odanın toplanması, berbere gitme, uzun zamandır aramak istenilen bir arkadaşla telefon etme, alışverişe çıkma, bir arkadaşla doğum günü armağanı alma vb işlerin ertelenmesi, daha önemli olan diğer işlerin de (ders çalışma, dönem ödevini hazırlama vb) ertelenmesine yol açar. Aynı şekilde, önemli işlerin ertelenip durması da, günlük işlerin büyük ölçüde aksamasına neden olur. Bu kısır döngü böylece uzayıp gider ve günün birinde içinden çıkılmaz hale gelebilir. Aranmadığı için sitem eden arkadaşlar, ödenmediği için faiz işleyen faturalar, toplanmadığı için karmakarışık olan odalar, alınan düşük notlar, yetiştirilemeyen dönem ödevleri, ardı ardına öğrenciyi sıkıntıya sokar. Sonuç ise yoğun stres, sinir bozukluğu, başarısızlık duygusu ve yılgınlık olur (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

Nedeni ne olursa olsun, erteleme ölümcül bir zaman hırsızdır (Smith, 1998: 43). Erteleme, bireyin kendi kendini aldatmasının bir sonucudur. Bir işi zamanında yapmak yerine uygun olup olmayacağı bilinmeyen başka bir zamana bırakmak, tamamen kendimizi zamanın akışına bırakmak ve tüm riskleri gözü kapalı kabul etmek demektir. Çünkü zamanla ertelenen işler, işlerin tamamlanma tarihine yaklaştıkça yapılması gereken acil işler arasına girecek ve ertelene ertelene yığılan ve aciliyetleri artan işleri tamamlamak mümkün olmayacaktır (Karaoğlan, 2006: 75). Böylece sahip olunan zaman, etkili ve verimli bir şekilde kullanılamayacaktır. Bu nedenle üniversite öğrencileri öncelikle ne tür işleri ertelediklerini ve bunların sebeplerini saptamalı ve harekete geçmelidir. Ayrıca ertelenen işlerin parça parça yapılması ve bu işler bittiğinde öğrencinin kendini ödüllendirmesi de, erteleme davranışını azaltıcı etmenlerdendir.

1.2.4.1.5. Dağınık oda ve masa düzeni

Dağınık oda ve masa düzeni, zamanın etkin kullanılmadığının bir belirtisidir. Bunun nedeni ise plansızlıktır. Karışıklık ve düzensizlik, öğrencinin çalışmaları üzerindeki kontrolünü kaybetmesine, verimliliğinin azalmasına, dikkatinin dağılmasına, yorgunluğa, strese ve dolayısıyla zaman kaybına neden olmaktadır.

Kırtasiye ile dolu karışık bir masa, kâğıt yığınlarının altında görkemli bir görünüş arz etmektedir. Zor ve sıkıcı projeler, yapılacak ödevler, okunacak kitap ve fotokopiler, dergiler vb masanın üzerinde durmadan birikir. Masanın üzerindeki kağıtları aramaktan ya da gereksiz şeyler arasında yer açmaya çalışmaktan, önemli belgelerin yanlış yerlere konulması ve bunları aramak için zaman kaybedilmesi gibi dağınık masa ve oda düzeninden kaynaklanan düzensizlikten dolayı öğrenci büyük zaman kaybeder. Kişinin masası, üstünde bir şey sakladığı yer değil, çalışmalarını gerçekleştirdiği yerdir. Bu yüzden üniversite öğrencileri, masa üzerinde dikkatlerini dağıtacak kalabalıktan ve düzensizlikten kaçınmalıdır.

1.2.4.1.6. Hayır diyememek

Zaman yönetimi, zaman zaman bireyin çevresine "hayır" demesini gerektirecek bir etkinliktir. Bir üniversite öğrencisinin önemli bir sınava çalışırken, telefon eden bir arkadaşının onu ziyaret etme isteğini, istemeye istemeye kabul etmesi, daha sonra onu sınavda zor durumda bırakacaktır. Bu tür durumlarda "hayır" diyememek, birçok işin aksıyor olması demektir. Bu durumda öncelikle birey "hayır" demenin kendisi için ne anlama geldiğini incelemeli, "hayır" dediğinde ne olacağından korktuğunu bulmalıdır. Bu korku insanlarla olan iletişimin kopacağına ilişkin olabilir. Ancak, bireyin sürekli başkalarının istekleri doğrultusunda ve onların öncelikleri ile yaşaması, zaman içinde o kişilere karşı öfke biriktirmesine ve sonuç olarak asıl o zaman ilişkilerin bozulmasına yol açacaktır. Oysa ki kibar bir şekilde ve yumuşak bir ses tonu ile dile getirilecek "hayır", bireylerin birbirlerini anlayışla karşılamalarını sağlayacaktır (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

1.2.4.1.7. Kendine aşırı güven

Üniversite ile birlikte öğrencinin yaşamı daha karmaşık hale gelir. Artık yapılacak daha çok iş ve gidilecek daha çok yer vardır. Yaşamın sorumluluğu da

eskisinden çok daha fazla üzerindedir. Yaşamda kendine güvenmek, iyi ve yararlı bir özelliktir, ancak fazlası boş vericiliğe yol açar. Tüm işleri bir kenara not etmeden hatırlamak ve bu işleri son dakikada harekete geçerek tamamlamak olanaksızdır. Bu nedenle "ben bunların hepsini aklımda tutabilirim" ya da "herkes bu işi üç saatte bitiriyor ama ben nasıl olsa bu işi bir saatte bitiririm" tarzı düşünceler öğrenciyi düzensizliğe ve başarısızlığa götürür (Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, 2008).

1.2.4.1.8. Özgüven eksikliği

Zaman zaman her birey performansından kuşkuya düşer ya da yaptığı işlerin yeterliliğinden emin olmayabilir. Ancak bu durum çok ve yoğun duygularla yaşanıyorsa birey için engelleyici bir etken durumuna gelmiş demektir. "Bu işi nasıl olsa başaramam, öyleyse hiç denememeliyim" tarzında düşünceler, kendine güvensizlik belirtisidir. Buna benzer düşünceler, yüksek kaygıya da neden olur ve kaygı da bir öğrenci için başarı yolunda bir engel oluşturmaya başlar. "Bu işi yapacağım" demek başarmanın yarısıdır.

1.2.4.2. Dış etkenlerden kaynaklanan zaman düşmanları

Bir üniversite öğrencisi için dış etkenlerden kaynaklanan zaman düşmanları içinde, telefonlar ve beklenmeyen ziyaretçiler sayılabilir.

1.2.4.2.1 Telefonlar

Telefon, en sık kullanılan iletişim araçlarının başında gelmektedir. Yönetici ve çalışanların, örgüt iç ve dış iletişimini sağlayan en hızlı ve önemli araçlardan biri olan telefonun, zaman tasarrufuna önemli katkıları olmaktadır. Taraflar arasında mesafeyi kapatarak, bir görüşme için harcanacak gidiş-geliş için gereken zamandan tasarruf edilmesini sağlaması, telefonun belli başlı katkılarından (Türkmen,1992: 34–36, akt, Akatay, 2003: 292).

Ancak, günümüzde telefon, özellikle üniversite öğrencileri için en büyük zaman düşmanlarından biri haline gelmiş, bir araçtan çok bir amaç olmuş ve iletişim sağlayan bir aygıttan çok, bir sohbet aracına dönmüştür. Bu nedenle öğrenciler en verimli zamanlarını telefonda geçirerek, yapacakları işleri ertelemekte, yığılan işler de strese yol açmaktadır. Bu nedenle telefon kısa ve net mesajlar için kullanılmalı, böylece zamandan kazanılmalıdır.

1.2.4.2.2 Beklenmeyen ziyaretçiler

Her ziyaretçi bir zaman tuzağıdır. Çalışmanın, ziyaretçiler tarafından bölünmesini engellemenin anlamı, verimliliği sınırlandıran ziyaretçileri olabildiğince yok etmek ve zamanı en iyi şekilde kullanmayı sağlayacak, ziyaretçilerle ilgilenme teknikleri uygulamaktır (Josephs, 1996:121).

Beklenmeyen bir ziyaretçi, zaman programının akışını bozar. Çünkü o ziyaretçiye ayrılan zaman, zaten başka bir iş için ayrılmıştır ve beklenmeyen bir ziyaretçi, tüm çalışma planını kesintiye uğratacak ve ziyaret süresi kadar bir zamanı çalacaktır. Bu nedenle önceden planlanmamış bu ziyaretçi akınının olabildiğince önüne geçilmelidir (Karaoğlan, 2006: 88).

Beklenmedik ziyaretçilerin zaman kaybettireceği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, üniversite öğrencilerinin haftanın belirli gün ve saatlerini arkadaşlarına ayırması, bu kaybı önleyebilecek bir çözümdür. Ayrıca bireyler arası geliştirilecek doğru iletişim de bireylerin birbirlerinden haberdar olmasını sağlayacak, böylece zamandan tasarruf sağlanacaktır.

1.2.5 Zaman Yönetiminde Farklı Yaklaşımlar

Alanyazında zaman yönetimi ile ilgili temelde sekiz yaklaşım yer almaktadır. Bu yaklaşımlar “geleneksel yaklaşımlar” ve geleneksel yaklaşımlara karşı çıkan “yeni yaklaşımlar” olarak sınıflandırılabilir. Düzenli yaşama yaklaşımı, savaşı yaklaşım ve ABC yaklaşımı geleneksel yaklaşımlardan sayılırken; iyileştirme ve kendini akıntıya bırakma yaklaşımı, yeni yaklaşımlar içinde yer almaktadırlar (Alay, 2000: 11).

1.2.5.1 Düzenli yaşama yaklaşımı

Bu yaklaşıma göre zaman yönetimi sorunlarının çoğu krizden yani kişinin yaşamındaki düzensizlikten kaynaklanmaktadır. Bu yaklaşım genelde nesnelerin düzenlenmesi, görevlerin düzenlenmesi ve insanların düzenlenmesi olmak üzere üç temel alanda düzen üzerinde odaklanır.

Nesnelerin düzenlenmesi, anahtardan bilgisayar ekranlarına, büro alanından mutfak alanına kadar her şeye çeki düzen vermeyi içerir. Görevlerin düzenlenmesi, basit

işlerden karmaşık planlama tablolarına ve proje yönetimi yazılımlarına kadar çeşitli araçlar kullanarak, “yapılacak işleri” bir düzene ve sıraya koymak demektir. İnsanların düzenlenmesi ile örgütteki herkes kendilerinin ve diğerlerinin ne yapabileceğini bilir. Kriz anı, yeniden düzenleme ve yapılanmanın zamanıdır.

Bu alanlarda yapılan düzenlemelerle örgüte ve bireye zaman kazandırır ve örgütsel ve bireysel verimliliği artırır, ancak bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Düzenleme bir araçken amaca dönüşebilir ve böylece zamanın büyük bir bölümü üretim yerine planlamaya harcanır. Sonuçta bireyler ve örgütler aşırı yapılanmış, esneklikten uzak ve mekanik hale gelebilir (Alay, 2000: 11–12).

1.2.5.2 Savaşçı yaklaşımı

Yapılacak her çalışma mutlaka gelecek düşünülerek yapılır. Bu nedenle gelecekte başarılı olmak için en önemli işlere ve projelere öncelik verilmelidir. Zamana karşı savaşan kişi, saldırıları püskürtmek için bir şeyler yapmazsa sistemin onu yok edeceğini kavrar. Dolayısıyla “savaşçı yaklaşım” kendini korumak verimli ve bağımsız çalışabilmek amacıyla, zamanına sahip çıkmak üzerinde odaklanır (www.projeyonetimi.com).

Bu yaklaşım kendini yalıtma (telefonları kapatma, anlamsız iletişimleri reddetme vb), yalnız kalmak ve yetki devretmek gibi güçlü teknikleri içerir. Savaşçı yaklaşımı, bireyin kendi zaman sorumluluğunu kendisinin üstlenmesinin gerekliliğini savunur ancak başkalarını düşman gibi görür. Yapılacak etkinlik işbirliği gerektirdiğinde bireyin çevresindekiler hem ortak çalışmaya yanaşmayacak hem de soyutlandıkları düşüncesi ile daha fazla sorun yaratacaklardır.

1.2.5.3 Hedef belirleme yaklaşımı

Bu yaklaşım temelde, “ne istediğini bil ve başarmak için çaba harca” der. Uzun, orta ve kısa vadeli planlama, hedef saptama, gözünde canlandırma, kendini motive etme ve olumlu bir düşünce tarzı yaratma ve teknikleri içerir. Kısa vadeli planlamada önemli olan, kişilerin gündelik ve haftalık yapacağı işlerin düzenlenmesi, programlanması ve bunları bir öncelik sırasına yerleştirmesidir. Ancak birçok kişi bunun aksine hareket edip, plan yapmayarak zamanlarını boşa harcar.

Bu yaklaşım ışığında bireyler değerlerini netleştirir ve hedeflere ulaşmak için ard arda planlar yaparlar. Bu yaklaşıma göre hedeflerin nasıl belirlenip gerçekleştirileceğini bilen insanlar, hedeflerine ulaşırlar ancak sadece zaman ve enerjiye odaklanarak hedefleri gerçekleştirmenin yaşamı kaliteli hale getireceğine ilişkin yanlış beklenti, bu yaklaşımı güçsüz hale getirmektedir (Alay, 2000: 13).

1.2.5.4 ABC yaklaşımı

ABC yaklaşımı, “istediğinizi yapabilirsiniz ama her şeyi yapamazsınız” der. Hedef yaklaşımından esinlenir ve buna önemli bir kavram olan ardışıklığı ekler. “çabalarınızı öncelikle, en önemli işleriniz üzerinde yoğunlaştırın” der. Değerlerin açıklığa kavuşturulması ve görev sıralaması gibi teknikler içerir. İddiası şudur; neye ulaşmak istediğiniz biliyorsanız ve çabalarınızı öncelikle o işler üzerinde yoğunlaştırırsanız, o işte başarılı ve mutlu olursunuz.

ABC yaklaşımı geleneksel “önemli işlere öncelik” yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, önemli işlerin, bireylerin değer ve inançları ile bağlantılı olduğunu ve değerlerin netleştirilmesinin, önemli işlerin öncelikle yapılmasında bireye bir çerçeve sağlayacağını savunur. Başlıca yanılması, değerleri netleştirmesi, yaşam kalitesini ilkelerin ve doğal yasaların belirlediği gerçeğini göz ardı etmesidir. Bu ihmal, insanların sık sık doğa yasaları ile çelişkili değerleri benimseyip, bunları izlemelerine yol açar ki bu durumda insanlar engellenmişlik ve başarısızlık hissederler (Paşa, 2001: 35).

1.2.5.5 Sihirli araç yaklaşımı

Sihirli araç yaklaşımı, doğru aracın diğer bir deyişle, doğru takvimin, doğru planlamanın, doğru bilgisayar programının bize yaşam kalitesi yaratma gücünü vereceği varsayımına dayalıdır. Bu araçlar gerçekten de önceliklerin izlenmesine, işlerin planlanmasına ve ana bilgiye rahatça ulaşılmasına yardımcı olur. Temelde bu yaklaşım, sistem ve yapıların, bireylere daha etkili olabilmeleri için yardım edeceğini varsayar.

Araçların etkili bir şekilde kullanılması kuşkusuz çok önemlidir. Doğru araçlar, ev kurmaktan yaşam kurmaya kadar, güçlü bir fark yaratabilir. Bu yaklaşım bireylere öncelikleri dikkatle izleme, hedefleri göz önünde bulundurma, görevleri düzenleme, sık kullanılan bilgileri düzenleyip çabucak erişebilme olanağı verir.

Diğer yandan teknolojinin, her şeyin yanıtı olduğuna ilişkin temel varsayım hatalıdır. En mükemmel araçlar bile vizyonun, ölçüp biçmenin, yaratıcılığın, karakter ya da yeterliliğin yerini tutamaz. Büyük bir kamera, büyük bir fotoğrafçı yaratmaz. Mükemmel bir planlayıcı da mükemmel bir yaşam yaratmaz. Yine de yeni bir ajanda ya da planlayıcı bu tür bir vaadi içerir. İyi bir araç, yaşam kalitesi yaratma yeteneğimizi geliştirebilir ancak bunu asla bizim adımıza yaratamaz (www.rehberogretmen.biz).

1.2.5.6 Beceri yaklaşımı

Zaman yönetiminde beceri yaklaşımı, zaman yönetiminin temelde, muhasebe ya da kelime işlem gibi beceri olma anlayışına dayalıdır. Bu çok yaygın örgütsel bir yaklaşımdır. Bireyler, nasıl plan yapacaklarını, nasıl hedef belirleyeceklerini ya da nasıl yetki devredeceklerini bilmezlerse, ciddi sorunlar ortaya çıkar. Bu yaklaşıma göre, bireyler daha işlevsel olmak adına, bir planlayıcı ya da randevu defteri kullanmalı, yapılacak işler listesi oluşturmalı, hedef belirlemeli, yetki devretmeli, planlama yapmalı ve öncelikleri sıralamalıdır.

Bu yaklaşımın uygulanması ile bireylerin iş becerilerinin artması ve amaçlarının gerçekleştirilmesi sağlanır. Böylece performans da artar. Yine de beceri sahibi olmak, tek başına zaman yönetimi sorunlarına bir çözüm olmaz (Alay, 2000: 14).

1.2.5.7 İyileştirme (Rehabilitasyon) Yaklaşımı

Zaman yönetiminde iyileştirme yaklaşımı, zaman yönetimi konusundaki sorunların, çevresel, toplumsal, kültürel ya da psikolojik nedenlere dayalı olarak ortaya çıkabileceğini varsayar. Bu yaklaşıma göre kendi amacına aykırı ya da işlevsiz zaman yönetimi davranışları, temel eksiklikleri oluşturmaktadır. Bu yaklaşımın önerdiği çözüm, zaman yönetimi sorunlarını oluşturan kültürel ve psikolojik öğeleri iyileştirmektir (Tengilimoğlu, vd, 2003, akt, Karaoğlan, 2006: 47).

1.2.4.8 Kendini akıntıya bırakma yaklaşımı

Bu yaklaşıma göre, akıntıya kapılmayı öğrenip, yaşamın doğal uyumuna dönmek, yaşantımızı, doğamızda bulunan doğallığa ve beklenmedik fırsatlara açmaktır. Bu yaklaşımda iç benliğin tutarlılığı ile doğanın akışına uyumun bir arada düşünülmesi

gerektiği üzerinde durulur. Bu yaklaşım, zaman yönetimine karşı çıkar. Bu yaklaşıma göre, asıl olanın kişinin zamanını yönetmesi değil, zaman içinde kendini doğal akışla bütünleştirmesidir. Bu yaklaşım, bireylerin ve medeniyetin gelişmesine katkısı olmayacak bir yaklaşımı içermektedir (Tengilimoğlu, vd, 2003, akt, Karaoğlan, 2006: 48).

Zaman yönetimi, bireylerin hem özel yaşamlarında hem de iş ve okul yaşamlarında edinmeleri gereken en önemli alışkanlıklardan biridir. Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

PAÜ öğrencilerinin “zaman yönetimi” becerilerini farklı bağımsız değişkenlere göre çözümlmek ve “zaman yönetimi” becerilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemek, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.4. ALT PROBLEMLER

1. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri hangi düzeydedir?
2. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?
3. PAÜ öğrencilerinin “zaman planlama becerileri”, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?
4. PAÜ öğrencilerinin “zaman yönetimi tutum ve becerileri”, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?
5. PAÜ öğrencilerinin “zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri”, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?
6. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?

7. PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?
8. PAÜ öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?
9. PAÜ öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın genel amacı, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeylerini saptamak ve bu yetilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu doğrultuda zaman yönetiminin, zaman planlaması, zaman tutum ve becerileri ve zaman düşmanları ile başa çıkabilme boyutları kapsamında öğrenci görüşleri alınmış, sonuçlarla öğrencilerin akademik not ortalamaları karşılaştırılarak öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi belirlenmiştir.

1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Zaman, hızla akan insan yaşamı içinde bireyin karşılaştığı en büyük sorundur. Bu araştırma, öğrencilerin akıp giden zamanı daha organize ve daha verimli bir şekilde nasıl kullanmaları gerektiğine ilişkin önerilerde bulunma amacıyla olduğundan önemlidir. Çünkü zaman yönetimi, öğrencilerin yoğun çalışma temposunun ve bitmeyen koşuşturmalarının arasında, zamanlarını daha düzenli kullanabilmeleri için önemli bir kavramdır.

Ulaşılabilen kaynaklar incelendiğinde, zaman yönetimi kavramının sınırlı sayıda araştırmaya konu olduğu, bunun yanında Türkiye’de üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarılarını nasıl etkilediği konusunda yapılan herhangi bir araştırmanın bulunmadığı gözlenmiştir. Çalışmanın, alanyazına katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeyi belirlenirse, bu beceri düzeylerinin akademik başarıyı ne ölçüde etkilediği belirlenebilir, bu yönde yapılacak değişiklikler ve olası eksiklikler belirlenip önlemler alınabilir.

1.7. SAYILTILAR

1. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri, hazırlanan ankete içtenlikle ve doğru yanıt vermişlerdir.
2. Ölçme aracının kapsam geçerliliği için başvurulan uzman kanıları yeterlidir.
3. Kaynaklardan sağlanan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.

1.8. SINIRLILIKLAR

1. Araştırma 2007-2008 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen–Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi’nde kayıtlı öğrencilerle sınırlıdır.

1.9. TANIMLAR

Zaman: Olayların geçmişten bugüne gelip, geleceğe doğru birbirini takip ettiği, bireyin kontrolü dışında kesintisiz devam eden bir süreç (Smith, 1998: 24).

Zaman Yönetimi: Kişinin özel ve iş hayatında amaçlarına etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim fonksiyonlarını kendi faaliyetlerine uygulama süreci (Erdem, 1999: 27).

Zaman Planlaması: Zaman içinde, nereye gitmek istendiğini ve oraya nasıl gidileceğini mantıklı şekilde önceden kararlaştırmaktır (Aslan ve Yılmaz, 2002: 28).

Zaman Yönetimi Tutum ve Becerileri: Olaylara doğru öncelikleri verebilmek, olayları zaman içine uygun şekilde yerleştirmek ve/ya onların sürelerini kısaltabilmek konularında kişinin sahip olduğu davranış ve yetenekler (www.alopsikolog.net).

Zaman Düşmanları: Zaman düşmanları, daha öncelikli işlerimizi yapmamızı engelleyen, onlar için gerekli her vakti çalan tüm faaliyetler (Uluşahin, 1999: 20).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, zaman yönetimi konusunda yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar özetlenmektedir.

2.1 YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu alt bölümde konuyla ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar özetlenmektedir.

Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” isimli araştırmada, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve zaman yönetiminde ve akademik başarıda cinsiyet farklılıklarının ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 1999–2000 öğretim yılı bahar döneminde Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nde açılmış olan seçmeli derslerden, rastgele seçilen 9 derse devam eden 1 ile 4. sınıflar arasındaki karma 361 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma için gerekli veriler, Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen “Zaman Yönetimi Envanteri” ile elde edilmiştir. Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları, ODTÜ öğrenci işleri bilgi sisteminden alınmıştır. Elde edilen veriler, Pearson ürün korelasyonu ve varyans analizi istatistiksel yöntemleri ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasında olumlu bir korelasyon vardır. Diğer bir deyişle, zamanını iyi yönetebilen öğrencilerin, akademik başarılarının da yüksek olacağı saptanmıştır.

2. Üniversite öğrencilerinin zaman planlama becerileri ile akademik başarıları arasında olumlu bir ilişki vardır. Diğer bir deyişle, zamanını verimli bir şekilde planlayabilmenin, öğrencilerin akademik başarılarını arttıracığı saptanmıştır.

3. Üniversite öğrencilerinin zaman düşmanlarını kullanma düzeyi ile akademik başarıları arasında olumsuz bir ilişki vardır. Diğer bir deyişle, öğrencilerin zaman düşmanlarını kullanma düzeyi azaldıkça akademik başarılarının arttığı saptanmıştır.

4. Genel zaman yönetimi ve zaman planlama becerileri esas alındığında, kız ve erkek üniversite öğrencileri arasında bir farklılık ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle,

genel zaman yönetimi ve zaman planlama becerilerinde, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları saptanmıştır.

5. Zaman tutumları ve zaman düşmanları esas alındığında, cinsiyetin önemli bir değişken olmadığı saptanmıştır.

Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” isimli araştırmada, öğrencilerin zaman yönetimi davranışlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve bu davranışlarla akademik başarılar arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanmıştır. Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu ile Hacettepe Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu bünyesindeki Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Radyoloji, Tıbbi Laboratuvar ve Anestezi programlarında öğrenim gören öğrenciler, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin zaman yönetimi davranışlarını ölçmek için kullanılan anket formu, zaman yönetimi ile ilgili alanyazın taranarak yazarlar tarafından hazırlanmıştır (Macan vd, 1990; Macan, 1994; Erdem ve Kaya, 1998). Araştırmanın sonuçları aşağıda görülmektedir:

1. Öğrencilerin genel zaman yönetimi puanı orta düzeydedir. Öğrencilerin, ortalama zaman yönetimi puanını düşüren konuların “yapılacaklar listesi” hazırlama, başkalarının işlerine “hayır” diyebilme, derslerine sınav tarihlerini dikkate almadan çalışma olduğu belirlenmiştir.

2. Öğrencilerin zaman yönetimi puanları cinsiyet, yaş, barındığı yer, üniversite ve sınıf değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir.

3. Öğrencilere en çok zaman kaybettiren öğelerin başında televizyon izleme ve radyo dinleme gelmekte; bunları sırasıyla ulaşım ve trafik, uyku düzensizliği, arkadaşlarla gereksiz sohbetler ve rutin ve gereksiz işler takip etmektedir.

4. Zaman yönetimi ile ilgili kitap ve makale okuma öğrencilerin zamanlarını iyi yönetmede etkilidir.

5. Ders başarıları, cinsiyet, yaş, barındıkları yer ve üniversite değişkenlerine göre karşılaştırıldığında, kız öğrencilerin erkeklerden, yaşça küçük olanların büyüklerden, özel yurtlarda barınanların devlet yurtlarında, ailenin yanında ve aileden ayrı evlerde barınanlardan ve Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin Fırat Üniversitesi öğrencilerinden daha başarılı oldukları bulunmuştur.

6. Başarı puanları, öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

7. Araştırmanın ana temasını oluşturan zaman yönetimi davranışları ile ders başarı puanları arasındaki ilişki konusunda da önemli bulgular elde edilmiştir. Ders notları yüksek olan grupların, zaman yönetimi puanları da yüksek bulunmuştur. Ayrıca zaman yönetimi davranışları ile başarı puanları arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

Silahtaroglu (2004) “ Akademisyonlerde Zaman Yönetimi” isimli çalışmasında, Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde çalışan akademisyenlerin zaman yönetimi hakkında bilgiye sahip olup-olmadıklarını belirlemeyi ve farklı akademisyen gruplarını, zamanın etkin kullanımı konusunda karşılaştırmayı amaçlamıştır. Bu araştırmanın örneklemini, Gaziosmanpaşa Üniversitesi’ne bağlı fakültelerin ve yükseköğretim kurumlarının farklı birimlerinde, farklı akademik unvanlara sahip ve tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş 254 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Douglass ve Douglass (1980) tarafından geliştirilen “ Zaman Cetveli Örneği” ve alanyazın taraması sonucu yazar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Öğretim üyeleri ile diğer öğretim elemanları karşılaştırıldığında, kişisel ve örgütsel zaman tuzaklarına yakalanma ve zamanın etkin kullanımı açısından önemli bir fark yoktur.

2. Yönetim görevi olan akademisyenler ile yönetim görevi olmayan akademisyenler arasında kişisel, örgütsel zaman tuzaklarına yakalanma ve zamanı etkin kullanma açısından önemli bir fark yoktur.

3. Lisans düzeyinde eğitim veren okullarda çalışan akademisyenler, ön lisans düzeyinde eğitim veren okullarda çalışan akademisyenlere göre, daha az kişisel zaman tuzaklarına düşmektedir.

4. Lisans düzeyinde eğitim veren okullarda çalışan akademisyenlerle, ön lisans düzeyinde eğitim veren okullarda çalışan akademisyenler arasında, örgütsel zaman tuzaklarına yakalanma ve zamanı etkin kullanma bakımından önemli bir fark yoktur.

Erdul (2005) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki” isimli çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi

saptayabilmektir. Araştırmanın örneklemini, 2003–2004 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi’nde öğrenim gören toplam 322 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen “Zaman Yönetimi Envanteri” ile Spielberger ve arkadaşları (1964) tarafından geliştirilmiş olan “ Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri” kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri yüksek düzeydedir.
2. Üniversite öğrencilerinin genel olarak sürekli kaygı düzeyleri yüksek düzeydedir.
3. Zaman yönetimi becerileri az olan üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı düzeyleri yüksektir. Bunun yanında üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
4. Üniversite öğrencilerinin zamanı planlama konusundaki becerileri yüksektir.

Fidan, Latif ve Uçkun (2005) tarafından “Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor? Zaman Değerlendirme mi Zaman Geçirme mi? (Sakarya Üniversitesi Örneği)” adlı çalışma yapılmıştır. Çalışmanın amacı, üniversite gençliğinin belirli zaman dilimlerinde hangi etkinlikleri nasıl bir bilinç düzeyinde yaptığını belirlemek, bununla birlikte temelde üniversite gençliğinin zaman kullanımı açısından yansıtılmış olduğu eğilimleri ve bunun belirleyicilerini ortaya koymaktır. Başka bir deyişle, bu araştırma, üniversite gençliğinin zamanı nitelikli biçimde kullanma alışkanlığına sahip olup-olmadığını ölçmeye çalışmaktadır. Araştırmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi’nin farklı fakülte ve yüksek okullarında öğrenim gören ve tesadüfî örnekleme ile seçilen 803 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin elde edilmesinde yazarlar tarafından oluşturulmuş anket formu kullanılmıştır. Anket formu demografik bilgiler yanında zaman dilimleri itibariyle etkinlikleri ölçen ve hangi etkinliklere ne kadar zaman ayrıldığını belirlemeyi hedefleyen iki temel kısımdan oluşmaktadır. Elde edilen veriler de gözlem ve görüşmeler yoluyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçları aşağıdaki gibidir:

1. Üniversite öğrencilerinde “zaman değerlendirme” yerine “zaman geçirme” anlayışı hâkimdir.

2. Öğrencilerde, zaman dilimine göre etkinlik bileşimi oluşturma becerisi vardır, ancak temel sorumluluk alanlarındaki bu beceri, boş zaman etkinliklerini geliştirme ve çeşitlendirme açısından yetersizdir.

3. Kitap okumak için harcanan günlük ortalama zaman bir saatin altındadır. Bu nedenle öğrencilerin okuma alışkanlığı olmadığı veya okumayı sevmedikleri söylenebilir.

Bay, Gençdoğan ve Tuğluk (2005) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)” adlı çalışmanın amacı, öğrencilerin motivasyon, zaman yönetimi, sınavlara hazırlanma ve sınav kaygısının üstesinden gelebilme becerisinin, cinsiyet, sınıf, öğretim sekli ve öğrenim görülen anabilim dalına göre farklılaşp-farklılaşmadığını incelemektir. Çalışmanın örneklemini, 2002–2003 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi’nin farklı anabilim dallarının birinci ve sonuncu sınıfında öğrenim gören 773 öğrenci oluşturmaktadır. Ders çalışma becerileri ile ilgili bilgiler, araştırmacılar tarafından hazırlanan 26 sorudan oluşan 5’li likert tipi dereceleme ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, yüzde, ‘t’ testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın ilgili sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Zaman yönetimi ve ders çalışma becerilerine sahip olma açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

2. Son sınıf öğrencilerinin ders çalışma ve zaman yönetimi becerileri, birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksektir.

3. Öğrenciler arasında yalnızca zaman yönetimi boyutunda, birinci öğretim öğrencileri lehine anlamlı farklılık vardır.

4. Müzik anabilim dalı öğrencileri diğer anabilim dalı öğrencilerinden daha yüksek motivasyona sahiptir.

5. Zaman yönetimi konusunda, ortaöğretim tezsiz yüksek lisans Felsefe ve Matematik anabilim dalı öğrencileri daha yüksek puana sahiptir.

6. Sınavlara hazırlanma ve sınav kaygısı boyutlarında, ortaöğretim tezsiz yüksek lisans Felsefe ve Matematik anabilim dalı öğrencileri, diğer anabilim dalı öğrencilerinden daha iyi durumdadır.

7. Öğretmen adayları, boşa geçirilen zamanın, akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmektedirler.

Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi” isimli çalışmada öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasında bir ilişki olup-olmadığı sorusuna yanıt bulmak amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, 2004–2005 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin 15 programında normal öğretim dördüncü sınıfta öğrenim gören ve “Basit Tesadüf-Random Örnekleme” yoluyla seçilmiş ve 211 kız ve 227 erkek olmak üzere toplam 438 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada bilgi toplama aracı olarak Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen ve geçerlilik ve güvenilirliği Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkiye için yapılan “Zaman Yönetimi Anketi” kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının zaman yönetimleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının zaman yönetimi puanlarının, öğrencisi oldukları bölüm ya da programlara göre farklılık gösterip-göstermediğinin belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve gruplar arası farklılığı belirlemek için LSD testi ve öğretmen adaylarının zaman yönetimi puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip-göstermediğinin belirlenmesi için t testi (Independent Sample T Test) yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Öğretmen adaylarının akademik başarıları ile zaman yönetimi becerileri arasında olumlu yönde bir ilişki vardır.
2. Kız öğretmen adayları, zamanı daha iyi yönetmekte ve dolayısıyla akademik olarak da daha başarılı olmaktadır.
3. Kız öğretmen adayları, genel zaman yönetimi ve zaman planlamasında daha başarılıdır.
4. Zaman harcattırıcılar ile başa çıkabilme alt boyutunda kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre daha başarılıdır.
5. Öğretmen adaylarının “genel akademik not ortalamaları” ile “zaman yönetimi puanları”, öğrencisi oldukları bölüm ya da program açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık, zaman yönetimi anketinin zaman planlaması ve zaman tutumları boyutlarında da ortaya çıkmaktadır.
6. Öğretmen adaylarının “genel akademik not ortalamaları” ile “zaman yönetimi puanları”, zaman yönetimi anketinin alt boyutlarından zaman harcattırıcılar alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

7. Zaman Yönetimi Anketi'nin alt boyutlarından zaman tutumları alt boyutunda, öğretmen adayları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık yoktur.

8. Zaman tutumları ile akademik başarı arasında herhangi bir ilişki yoktur.

9. Araştırmanın boşa zaman harcanması ile ilgili sorular içeren zaman harcatıcılar boyutu ile genel akademik not ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2.2 YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar özetlenmektedir.

Macan ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Ağırlıklı Not Ortalamaları ve Stres Düzeyleri İle İlişkisi” adlı çalışmada üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları ve stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. 123 öğrenciden oluşan örneklem grubuna yazarlar tarafından geliştirilen “ Zaman Yönetimi Davranışı Ölçeği” (TMBS) ile “Stres Ölçeği” uygulanmıştır. Zaman Yönetimi Davranışı Ölçeği, birbirinden bağımsız dört alt boyuttan oluşmaktadır. Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları öğrenci işleri bilgi sisteminden elde edilmiştir. Çalışmanın sonuçları şöyle özetlenebilir:

1. Zaman yönetimi ve ağırlıklı not ortalaması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Diğer bir deyişle, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri arttıkça, ağırlıklı not ortalamaları da artmaktadır.

2. Zaman yönetimi ve stres arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Diğer bir deyişle, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri arttıkça stres düzeyleri azalmaktadır.

3. Zaman yönetimi becerileri açısından, kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha başarılıdır (Erdul, 2005: 30).

Britton ve Tesser (1991) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi uygulamalarından akademik not ortalamalarının tahmin edilip edilemeyeceğini saptamaktır. 1983 yılında 90 üniversite öğrencisine 35 maddelik “Zaman Yönetimi Envanteri (TMQ)” uygulanmıştır. Yapılan Temel Bileşenler Faktör

Analizi'nden sonra, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri, kısa süreli planlama (7 madde), zaman tutumları (6 madde) ve uzun süreli planlama (5 madde) olmak üzere üç boyutta incelenmiştir (Akt: Alay, 2002). Öğrencilerin dört yıl sonundaki akademik not ortalamaları üniversite kaynaklarından elde edilerek regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

1. Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin, akademik başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.
2. Kısa süreli planlama ve zaman tutumları alt boyutları, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına olumlu yönde katkıda bulunmaktadır.
3. Uzun süreli planlama, üniversite öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde önemli bir etken değildir.

Moore (1994) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi Algı ve Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmada ilk olarak zaman yönetimi ile akademik başarı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi sistemine ilişkin algıları ile öz-etkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak da araştırmanın ikinci amacı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini ABD’de bir sanat üniversitenin birinci sınıfına devam eden yaşları 17 ile 19 arasında değişen 238 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcı Kabul Formu (Informed Consent) ile bu çalışmaya katılacak öğrencilerden ne beklediği açıklanmış ve araştırmaya katılmak istediklerine ilişkin onay alınmıştır. Öğrencilerin özgeçmişleri ile ilgili verilen formda (Student Background Information) yaşları, cinsiyetleri, eğitim gördükleri bilim dalları, akademik yeterlilik testi (SAT) sonuçları ve zaman yönetimi ile ilgili bir uygulamaya daha önceden maruz kalıp kalmadıkları sorulmuştur.

Verilerin elde edilmesinde kullanılan araçlardan biri Macan ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiş olan “ Zaman Yönetimi Davranışı Ölçeği (TMBS)’dir. 46 maddeden oluşan ölçek dört boyuttan oluşmuştur. Bunlar, “amaçları ve öncelikleri belirlemek (15 madde), “ planlama ve programlama teknikleri (13 madde), “zaman yönetimi algısı (13 madde) ve “ organizasyon tercihi (5 madde)’dir. Sherer (1982) tarafından oluşturulan 17 maddelik “Genel Öz-etkinlik Ölçeği (GSE) ve yazar tarafından geliştirilen “ Akademik Öz-etkinlik Ölçeği (ASE) veri elde etmede kullanılan diğer iki ölçme aracıdır. Eğitim yılını başarı ile bitirmek birinci, öğrencilerin akademik

başarı ortalamaları da ikinci performans ölçütü olarak alınmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyle sıralanabilir:

1. Zaman yönetimi becerilerinin akademik başarı üzerinde güçlü bir etkisi vardır.
2. Zaman yönetimi becerilerinin ve akademik yeterlilik testi sonuçlarının, akademik başarı üzerindeki etkisine bakıldığında, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark yoktur.
3. Öğrencilerin zaman yönetimine ilişkin algı ve uygulamaları, akademik başarıyı belirlemede önemli bir etkidir.
4. Öz-etkinlik becerileri, zaman yönetimi algıları ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi çözümlenmede anlamlı bir rol oynamaktadır.
5. Amaçları ve öncelikleri belirlemek, akademik başarı ile ilişkilidir.
6. Planlama ve programlama teknikleri ile organizasyon tercihinin akademik başarı ile herhangi bir yönde ilişkisi yoktur.
7. Öğrencilerin amaçları ve öncelikleri belirlemeye ilişkin davranışları, genel ve akademik öz-etkinlik becerileri ile bağlantılıdır.
8. Akademik öz-etkinliğin zaman yönetiminin yapılandırılmasıyla bağlantısı vardır.
9. Akademik öz-etkinlik ile akademik başarı arasında doğrudan bir ilişki vardır.

Wells (1994) tarafından yapılan “ Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı” adlı çalışmada ilk olarak zaman yönetiminin çok boyutlu olup olmadığını belirlemek için faktör yapısının incelenmesi amaçlanmıştır. Zaman yönetimi ile ilgili genel yetenekler kontrol altında tutulduğunda, zaman yönetimi uygulamalarının akademik başarıyı yordayıp-yordayamayacağını araştırmak da çalışmanın ikinci amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Ontario’daki Windsor and Windsor Üniversitesi’nin Psikoloji Bölümü’nde öğrenim gören, yaşları 18 ile 26 arasında değişen, 36’sı erkek, 52’si kız olmak üzere toplam 88 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilmiş olan “ Zaman Yönetimi Envanteri” (TMQ) ve Jackson (1984) tarafından geliştirilen “ Çok Boyutlu Yetenek Ölçeği” (MAB) kullanılmıştır. Ayrıca, her bir öğrencinin çalışmaya katıldığı dönemin akademik not ortalaması üniversite kayıtlarından elde edilmiştir. Verileri çözümlenmek için regresyon tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir:

1. Zaman yönetimi tek boyutlu bir yapı değildir.
2. Zaman yönetimi “kısa süreli planlama” (short range planning) ve “zaman yönetiminde öz güven” (confidence in time decisions) boyutlarından oluşmuştur.
3. Zaman yönetiminin saptanan iki boyutu, akademik başarıyı genel yetenekten bağımsız ve daha güçlü bir şekilde yordamaktadır.
4. Bulunan iki boyut, Britton ve Tesser’ın çalışmasındaki üç boyuttan “ kısa süreli planlama ve “zaman tutumları” boyutlarıyla benzerlik göstermektedir.
5. Yaşa bağlı gelişim ve üniversite deneyimi, zaman yönetimi üzerinde etkilidir.
6. Zaman yönetimi ile akademik başarı arasında olumlu bir ilişki vardır. Yüksek zaman yönetimi puanları, daha iyi bir performans anlamına gelmektedir.
7. “Zaman yönetiminde “öz güven”, akademik başarıyı tahmin etmekte güçlü bir ögedir.

Zaman yönetimi ile ilgili bir diğer araştırma Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan yapılmıştır. “Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarılarının Kıyaslanması” adlı çalışmada yaş değişkeninin akademik başarı üzerindeki etkisini bulmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Psikoloji bölümü birinci sınıfta öğrenim gören 293 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler, 21 yaş altı öğrenciler (172 kişi), 21–25 yaş arası öğrenciler (50 kişi) ve de 25 yaş üzeri öğrenciler (71 kişi) olmak üzere üç grupta incelenmiştir. Ölçme aracı olarak, Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilmiş olan “ Zaman Yönetimi Envanteri” (TMQ) nin İngiltere’ye uyarlanmış biçimi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Üniversite öğrencilerinden kızlar, erkeklere oranla daha etkili zaman yönetimi becerilerine sahiptir.
2. 25 yaş üzeri üniversite öğrencileri, 21 yaş altı ve 21–25 yaş arası üniversite öğrencilerine oranla daha etkili zaman yönetimi becerilerine sahiptir.
3. Yaş değişkeni, akademik başarıyı öngörmede az da olsa etkilidir.
4. “Kısa süreli planlama”da kız üniversite öğrencileri, erkek üniversite öğrencilerine oranla daha başarılı bulunmuştur.
5. “Uzun süreli planlama”da her iki cins arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Misra ve McKean'in "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Stres ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki" adlı çalışmanın amacı, akademik stres, kaygı, zaman yönetimi ve serbest zaman etkinlikleri arasındaki ilişkiyi cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Midwestern Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 249 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

1. Kız öğrencilerin zaman yönetimi becerileri, erkek öğrencilerinkine oranla daha yüksektir.
2. Kız öğrencilerin kaygı düzeyleri, erkek öğrencilerinkine oranla daha yüksektir.
3. Boş zamanları değerlendirme etkinliklerinde erkek öğrenciler, kız öğrencilere oranla daha etkilidir.
4. Üniversite birinci ve ikinci sınıftaki öğrenciler, üçüncü ve dördüncü sınıftakilere oranla daha yüksek kaygı düzeyine sahiptir.
5. Öğrencilerin zaman yönetimi becerileri, sınıf düzeyi ile doğru orantılı olarak artma eğilimindedir (Erdul, 2005: 29).

Alanyazın incelendiğinde, zaman yönetimi becerilerinin akademik başarı üzerindeki etkisi ile ilgili çok az sayıda araştırma yapıldığı görülmüştür. Bunun yanında alanyazında, zaman yönetimi ile akademik başarı arasındaki ilişki konusunda yoğun araştırmalar olmasına karşın, özellikle Türkiye’de zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıyı yordama gücünü inceleyen herhangi bir araştırma olmadığı gözlenmiştir. Bu araştırma, alanyazına katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, evreni, örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin çözümlemesi yer almaktadır.

3.1 YÖNTEM

Araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da bugün varolan bir durumu varolduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek (örneklem) üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2005: 77-79).

Bu araştırmada, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeyleri ve bu düzeylerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışmadır.

3.2 EVREN

Bu araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen–Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 15.823 öğrenci oluşturmaktadır. Evrene ait istatistikî bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1. Evrenin cinsiyet ve fakülteye göre dağılımı

Fakülte	Kız	%	Erkek	%	Toplam
Eğitim Fakültesi	2718	61	1755	39	4473
Fen-Edebiyat Fakültesi	2238	52	2058	48	4296
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	1456	43	1947	57	3403
Mühendislik Fakültesi	632	22	2268	78	2900
Tıp Fakültesi	137	42	187	58	324
Teknik Eğitim Fakültesi	42	10	385	90	427
Toplam	7.223	46	8.600	54	15.823

3.3 ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini evrende bulunan 15.823 öğrenci arasından “tabakalı tesadüfi örnekleme” ile seçilen 375 öğrenci oluşturmaktadır. Tabakalama, kümenin gruplara (alt kümelere) ayrılarak, örneklerin bu gruplar içerisinde basit olasılıklı örnekleme ile seçilmesi demektir (Arıkan, 2004: 143).

Örneklemdeki öğrenci sayıları, aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur (Balcı, 1995: 111):

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} = 375$$

$$1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}$$

N= Evren büyüklüğü

n= Örneklem büyüklüğü

d= Tutum düzeyi (.05)

t= Güven düzeyinin tablo değeri (t: 1.96)

PQ= (.50) . (.50) = .25 maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi.

Yukarıdaki formül uygulanarak, evrendeki 15.823 öğrenci için uygun örneklem sayısı 375 olarak hesaplanmıştır. Örnekleme ait istatistikî bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo 3.2. Örneklemin okul türü ve cinsiyete göre dağılımı

Fakülte	Kız	%	Erkek	%	Toplam
Eğitim Fakültesi	81	76	26	24	107
Fen-Edebiyat Fakültesi	60	59	42	41	102
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	32	40	48	60	80
Mühendislik Fakültesi	24	35	45	65	69
Tıp Fakültesi	2	25	6	75	8
Teknik Eğitim Fakültesi	2	22	7	78	9
Toplam	201	54	174	46	375

3.4 VERİ TOPLAMA ARACI

Bu bölümde veri toplama aracının hazırlanması, ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği ile ölçeğin uygulanmasıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

3.4.1 Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerini ölçmek için konunun kuramsal temeli oluşturulmuş ve literatür taraması yapılmış olup, Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen “Zaman Yönetimi Envanteri”, araştırmacı tarafından Türkçe’ye çevrilmiş ve uyarlanmıştır. Türkçe’ye uyarlanan ölçek için dört uzmandan görüş alınmış ve eleştiriler değerlendirilerek, ölçek üzerinde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Ölçek ilk aşamada 120 kişilik ön deneme grubuna uygulanmış, fakat KMO-Bartlett testi sonucu örneklem sayısının yetersiz olduğu kanısına varılmıştır. Daha sonra örnekleme 30 kişi eklenerek ölçek uygun örneklem sayısına ulaştırılmıştır. Orijinal “Zaman Yönetimi Envanteri”nde 37 madde bulunurken, araştırmacının yaz okuluna devam eden 150 kişilik ön deneme grubuna uygulanması sonucunda geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak bazı maddeler çıkartılmış ve kullanılan anket 25 maddeden oluşmuştur.

Ölçme aracı için öğrencilerden her maddenin karşısında bulunan “her zaman”, “sık sık”, “ara sıra”, ve “hiçbir zaman” seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmektedir. Katılma derecesi aralıkları $\frac{n-1}{n}$ formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 4 arasındaki aralık genişliği 0.75 olarak belirlenmiştir. Zaman Yönetimi Envanteri’nden alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 100’dür.

Tablo 3.3. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları

Katılma derecesi	
Her zaman	(3.25-4.00)
Sık sık	(2.50-3.24)
Ara sıra	(1.75-2.49)
Hiçbir zaman	(1.00-1.74)

Tablo 3.4. Ölçekteki maddeler için düzey aralıkları (Ters maddeler için)

Katılma derecesi	
Her zaman	(1.00-1.74)
Sık sık	(1.75-2.49)
Ara sıra	(2.50-3.24)
Hiçbir zaman	(3.25-4.00)

Katılma düzeyleri için sınırlar (1.00 – 1.74 “Hiçbir zaman”, 1.75 – 2.49 “Ara sıra”, 2.50 – 3.24 “Sık sık”, 3.25 – 4.00 “Her zaman”) olarak belirlenmiştir.

Zaman Yönetimi Envanteri kendi içinde üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ankette yer alan maddelerin boyutlara göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. Zaman planlaması: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
2. Zaman yönetimi tutum ve becerileri: 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
3. Zaman düşmanları: 21, 22, 23, 24, 25

3.4.2 Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenirliği

Kapsam geçerliği, bir ölçme aracının konuları ve buna ilişkin davranışları ne kadar iyi ölçmekte olduğunun karşılaştırılması olayıdır (Balcı, 2001: 119). “Zaman Yönetimi Envanteri”nin kapsam geçerliliğini test etmek amacıyla araç, ilgili alanda çalışan bir uzman grubunun görüşüne sunulmuştur. Uzman grubunun değerlendirmesi sonucunda ilgili düzenlemeler yapılmış, aracın kapsam geçerliliğine sahip olduğu belirlenmiş ve pilot uygulamaya geçilmiştir.

Ölçme aracının yapı geçerliliği ile ilgili yapılan çalışmada, faktör analizi yapılmadan önce maddeler arasında kısmi korelasyonların ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi ile test edilmiştir. KMO'nun .60' tan yüksek, Bartlett testinin anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2004: 120). Ön deneme verilerinin üzerinde yapılan analizde Kaiser-Meyer-Olkin değerinin Zaman Yönetimi Envanteri için .835 olduğu belirlenmiştir. İlgili ölçekteki verilerin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür.

Zaman Yönetimi Envanteri'nin temel boyutlarını ve faktör yapısını ortaya koymak amacıyla, 37 madde üzerinden faktör analizi yapılmıştır. Analizde ölçek, Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) ile sınanmış ve ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri incelenmiştir.

Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanması için, maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerine bakılmıştır. Stevens (1996: 371), faktör yüklerinin alt sınırının örneklem sayısına göre değiştiğini belirtmektedir. Buna göre ön deneme grubunun örneklem sayısına göre yapılan hesaplamada, faktör yükü .258 (.129x2)'in altında kalan maddeler atılmıştır. Ölçekte yer alan sorulara ait faktör yükleri Tablo 3.5'te verilmektedir.

Tablo 3.5. Ankette yer alan soruların faktör yükleri

Madde No	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
s29	.747		
s22	.744		
s16	.683		
s34	.569		
s19	.560		
s24	.539		
s33	.507		
s8	.504		
s17	.498		
s28	.493		
s18	.408		
s2	.342		
<hr/>			
s25		.680	
s30		.590	
s3		.548	
s21		.507	
s36		.501	
s11		.450	
s12		.360	
s35		.274	
<hr/>			
s15			.625
s20			.611
s7			.585
s23			.543
s6			.425

Anılan ölçüte dayanılarak yapılan faktör analizi sonucunda 1, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 26, 27, 31, 32, 37. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan analizde, kalan maddeler ilgili olabilecekleri alt boyutlara yüklenmiştir. Faktör analizi sonucunda, ölçek üç boyutlu çıkmıştır. Bu bulgu, Wells (1994) tarafından yapılan “ Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı” adlı çalışmanın bulgularıyla tutarlık göstermektedir. Wells’e (1994) göre de zaman yönetimi tek boyutlu bir yapı değildir.

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan üç boyut, araştırmacı tarafından yapılan alanyazın taraması dikkate alınarak “zaman planlaması”, “zaman yönetimi tutum ve becerileri” ve “ zaman düşmanları” olarak adlandırılmıştır.

Psikolojik bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması, test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2005: 171). Çözümleme sonunda, veri toplama aracının CronBach-Alpha değeri .750 olarak bulunmuş ve aracın güvenilir olduğu saptanmıştır.

3.4.3 Ölçeğin Uygulanması

Ölçeğin uygulanması için Pamukkale Üniversitesi'ne başvurularak gerekli onay alınmış ve uygulamaya başlanmıştır (Ek - 1).

Envanter, araştırmacı tarafından fakültelere ve ilgili bölümlere gidilerek, her bölüme düşen örneklem sayılarına göre öğrencilere uygulanmıştır. Ölçek, öğrencilere verilmiş ve ölçek uygulaması sırasında öğrencilerin yanında bulunulmuştur. Araştırmada öğrencilerin akademik not ortalamaları önemli bir veri olduğundan, bu ölçek, yalnızca, hazırlık sınıfları olan Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümü, Fen-Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü ve Tıp Fakültesi 1. sınıf öğrencilerine uygulanabilmiş, diğer fakültelerde 1. sınıf öğrencilerine uygulanamamıştır.

Bu araştırmanın verileri 2007–2008 öğretim yılının güz döneminde toplanmış ve 375 adet anket araştırma kapsamına alınmıştır. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları anket formunun birinci bölümünde öğrenciler tarafından yazılmıştır.

3.5 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla standart sapma, ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi, doğrusal regresyon analizi gibi istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Ölçekte yer alan olumsuz maddeler ters çevrilerek hesaplamalara dahil edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarıları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel analizi ve her alt probleme ilişkin elde edilen bulguların tabloları ve bu bulgulara ait yorumlar bu bölümde yer almaktadır.

4.1 ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri hangi düzeydedir?” biçiminde belirtilmişti. Bu alt probleme yanıt vermek amacıyla öğrencilerin ölçekteki maddelere verdikleri yanıtlar çözümlenmiş ve tablo 4.1’de gösterilen değerler elde edilmiştir.

Tablo 4.1. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerini betimleyen istatistik değerleri

	n	En Düşük	En Yüksek	$\bar{X}$	Ss
Deneklerin ortalama puanları	375	39	88	67.304	7.797

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerini betimleyen puanlarının aritmetik ortalaması 67.304, standart sapması ise 7.797 olarak hesaplanmıştır. Dağılım normal bir dağılım olduğu için, aritmetik ortalamaya (67.304) bir standart sapma (7.797) eklenerek ve ortalamadan bir standart sapma çıkarılarak, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri üç düzeyde sınıflandırılmıştır. Buna göre, ortalamanın sağındaki sınır değeri 75.101 olarak belirlenmiştir. 75.101 değerinin üzerindeki puanlar “yüksek beceri” düzeyini oluşturmaktadır. Ortalamanın solundaki sınır değeri ise 59.507 olarak belirlenmiştir. 59.507’nin altındaki puanlar “düşük beceri” düzeyini, 59.507 ile 75.101 arasındaki puanlar ise “orta beceri” düzeyini oluşturmaktadır.

Tablo 4.2’de her bir beceri düzeyi alanına kaç öğrenci düştüğü ve bu öğrencilerin toplamdaki yüzdelik payı belirlenmiştir. Bu saptamaya ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.2. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerine ilişkin puanların frekans değerleri

Puanlar	Frekans	%	Düzye
75.101 ve üstü	63	16.8	Yüksek
59.507 – 75.101	245	65.33	Orta
59.507 ve altı	67	17.87	Düşük
Toplam	375	100	

Buna göre, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri “orta” düzeydedir (f: 245, %65.33). Zaman yönetimine ilişkin, öğrencilerin % 16.8’i (f: 63) “yüksek”, % 17.87’si (f: 67) ise “düşük” düzeyde beceriye sahiptir.

Zaman yönetimi becerilerine sahip olmanın bir avantaj olduğu düşünüldüğünde, elde edilen bulguların, PAÜ öğrencilerinin bu avantajdan fazla yararlanmadığını gösterdiği saptanmıştır. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “orta” düzeyde olması, öğrencilerin zamanlarını nasıl yönetmeleri gerektiğini bilmedikleri, zaman planlama teknikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları, zaman düşmanlarını çok sık kullanmaları ile zaman yönetimi ve zamanı etkili planlamaya dair geçmişte edindikleri yanlış alışkanlıkların etkileri ve belki de öğrencilerin zaman yönetimi kavramından haberdar bile olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” isimli araştırmada da, öğrencilerin genel zaman yönetimi puanı orta düzeyde bulunmuştur. Bulgular Erdem, Dikmetaş ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Erdul (2005) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı düzeyleri Arasındaki İlişki” isimli çalışmada üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Araştırmanın bulguları Erdul (2005) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile çelişmektedir. Bunun nedeni, Erdul (2005) tarafından yapılan çalışma ile yapılan bu çalışmanın arasındaki zaman farkından ve Erdul (2005) tarafından yapılan çalışmanın farklı illerdeki 5 ayrı üniversiteyi kapsamasından kaynaklanıyor olabilir.

PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri düzeylerinin “orta” çıkma nedeninin ayrıntılı olarak incelenmesi amacıyla, öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtların ortalamaları, standart sapmaları ve katılma düzeyleri belirlenmiştir. Katılma derecesi aralıkları $\frac{n-1}{n}$ formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 4 arasındaki aralık genişliği 0.75 olarak belirlenmiştir. Katılma düzeyleri için sınırlar (1.00 – 1.74 “Hiçbir zaman”, 1.75 – 2.49 “Ara sıra”, 2.50 – 3.24 “Sık sık”, 3.25 – 4.00 “Her zaman”) daha önce de yöntem bölümünde verilmişti. Ters maddeler ayrı bir tabloda gösterilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.3 ve Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.3 Öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin ortalamaları, standart sapmaları ve katılma düzeyleri

No	Maddeler	$\bar{X}$	Ss	Katılma düzeyi
14	Kısa vadede işinize yaramayan ancak gelecekte yararlı olacağını düşündüğünüz basılı kaynakları saklar mısınız?	3.077	.89973	Sık sık
02	Dersi ve sosyal etkinlikleri birbirlerinden ayrı tutabiliyor musunuz?	2.965	.81849	Sık sık
18	Yapacağınız birden fazla iş olduğunda, bunları önem sırasına hangi sıklıkla koymaya çalışırsınız?	2.880	.79369	Sık sık
08	Bir işe başlamadan önce “bu iş en geç şu tarihte bitmelidir ” der misiniz?	2.853	.82885	Sık sık
16	Ayrıntılı okumaya karar vermeden önce, materyalleri hızlı bir şekilde gözden geçirir misiniz?	2.829	.82908	Sık sık
25	Zamanınızı faydalı işlerle mi geçirirsiniz?	2.669	.66017	Sık sık
09	Hangi sıklıkla kendi zamanınızı kendinizin kontrol ettiğini düşünürsünüz?	2.666	.78986	Sık sık
07	Bir hafta sonra yapacaklarınızı önceden kafanızda netleştirir misiniz?	2.504	.88321	Sık sık
05	En zor işlerinizi günün ilk saatlerinde mi yaparsınız?	2.442	.89341	Ara sıra
03	Güne zamanınızı planlayarak mı başlarsınız?	2.424	.87689	Ara sıra
11	Genellikle bir hafta için belirlediğiniz bütün amaçları gerçekleştirir misiniz?	2.418	.70383	Ara sıra
10	Yeni bir haftaya başlarken o hafta için belirlediğiniz amaçlar hazır mıdır?	2.298	.77830	Ara sıra
04	Bir günün sonunda, o gün zamanı nasıl kullandığınızı değerlendirir misiniz?	2.274	.83171	Ara sıra
06	Bir okul gününde yapmanız gereken tüm etkinlikleri, adım adım programlar mısınız?	2.152	.84070	Ara sıra
12	Her gün yapmak zorunda olduğunuz işlerin listesini yapar mısınız?	1.872	.82387	Ara sıra
01	Günlük olarak belirlediğiniz amaçları bir ajandaya not alır mısınız?	1.728	.75335	Hiçbir zaman

Öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar incelendiğinde, en yüksek katılım ortalamasına sahip maddenin “Kısa vadede işinize yaramayan ancak gelecekte yararlı olacağını düşündüğünüz basılı kaynakları saklar mısınız?” ($\bar{X} = 3.077$) olduğu görülmektedir. Bu maddeye öğrenciler tarafından verilen tepki “sık sık” düzeyindedir.

Bu da, PAÜ öğrencilerinin, kısa vadede kullanmasalar bile gelecekte işe yarayabileceğini düşündükleri kitap, dergi, fotokopi gibi basılı kaynakları saklama becerisine sahip oldukları anlamına gelmektedir.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlarda “sık sık” düzeyinde çıkan diğer maddenin en yüksek ikinci ortalamaya ($\bar{X} = 2.965$) “Dersi ve sosyal etkinlikleri birbirlerinden ayrı tutabiliyor musunuz?” olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, öğrenciler ders ve ders dışı etkinlik zamanlarını birbirlerinden ayrı biçimde planlayabilmektedirler.

Öğrencilerin anket maddelerine verdikleri yanıtlarda en yüksek üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci ortalamaya sahip maddelere bakıldığında, PAÜ öğrencilerinin yapacakları işleri zamanından önce kafalarında netleştirdikleri ve sık sık önem sırasına koydukları, işlerini bitirmek için kendilerine genellikle zaman sınırı koydukları, zamanlarını kendilerinin yönettiği ve bu zamanı da faydalı işler yapmak için kullandıkları ve zamandan tasarruf yapmak için ayrıntılı okumadan önce materyalleri hızla gözden geçirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 4.3’ ten elde edilen bulgulara göre, en yüksek ortalamaya sahip maddelerin çoğunun (2., 8., 9. ve 7. madde) zaman yönetiminin “ zaman planlaması” boyutuna ait olduğu gözlenmektedir. Diğer maddelerin 3’ü (14., 18. ve 16. madde) ise zaman yönetiminin “zaman yönetimi tutum ve becerileri” boyutuna girmektedir. 25. anket maddesi ise “zaman düşmanları ile başa çıkabilme” boyutuna girmektedir. Fakat en yüksek ortalamaya sahip maddenin (14. madde) “zaman yönetimi tutum ve becerileri” boyutuna girdiği göz önünde bulundurulursa, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimine ait tutum ve becerileri, zaman planlamasına ait beceriler ile zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerine oranla daha yüksektir.

Tablo 4.3 incelendiğinde düşük ortalamaya sahip olan maddelerin “En zor işlerinizi günün ilk saatlerinde mi yaparsınız?”, “Güne zamanınızı planlayarak mı başlarsınız?”, “Genellikle bir hafta için belirlediğiniz bütün amaçları gerçekleştirir misiniz?”, “Yeni bir haftaya başlarken o hafta için belirlediğiniz amaçlar hazır mıdır?”, “Bir günün sonunda o gün zamanı nasıl kullandığınızı değerlendirir misiniz?”, “Bir okul gününde yapmanız gereken tüm etkinlikleri adım adım programlar mısınız?”, “Her gün yapmak zorunda olduğunuz işlerin listesini yapar mısınız?” ve “Günlük olarak belirlediğiniz amaçları bir ajandaya not alır mısınız?” olduğu görülmektedir. Bu

maddelerin hepsinin, zaman yönetiminin “zaman planlaması” boyutuna ait maddeler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, PAÜ öğrencilerinin yapacakları işleri bir yere not almaktansa akıllarında tutmayı tercih ettikleri, yapacakları işleri bir önem sırasına koydukları, ancak önemli işlerini günün en verimli saatlerinde yapmadıkları, günlerini belirli bir plana uyarak geçirmedikleri ve gün sonunda zamanı nasıl kullandıklarına ilişkin öznel bir değerlendirme yapmadıkları ve genel olarak zaman yönetiminin en önemli iki tekniği olan amaç belirleme ve planlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Tablo 4.4 ters yorumlanması gereken maddeleri içermektedir. Bu maddelere katılma düzeyleri için sınırlar (1.00 – 1.74 “her zaman”, 1.75 – 2.49 “sık sık”, 2.50 – 3.24 “ara sıra”, 3.25 – 4.00 “hiçbir zaman”) daha önce de yöntem bölümünde verilmişti.

Tablo 4.4 Öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin ortalamaları, standart sapmaları ve katılma düzeyleri (Ters maddeler)

No	Maddeler	$\bar{X}$	Ss	Katılma Düzeyi
15	Günlük sigara kullanımınız bir paketi geçer mi?	3.682	.72620	Hiçbir zaman
17	Her gününüzü, hiçbir şey yapmadan sadece plan yaparak mı geçirirsiniz?	3.528	.67708	Hiçbir zaman
20	Bir öğrencinin günlük, haftalık ya da dönemlik plan yapmasını lüzumsuz bir davranış olarak görür müsünüz?	3.325	.94545	Hiçbir zaman
13	Bir okul gününde, kişisel bakımınıza derslerinizden daha fazla zaman ayırır mısınız?	3.160	.82475	Ara sıra
21	Ders çalışırken genellikle müzik dinler ya da televizyon izler misiniz?	2.938	.97781	Ara sıra
22	Çalışma masanızda çalıştığınız derse ait olmayan materyalleri bulundurun musunuz?	2.845	.94929	Ara sıra
23	Arkadaşlarınıza hayır diyemediğiniz için ders çalışmanızı engelleyen işler yaptığınız oluyor mu?	2.757	.79591	Ara sıra
24	“Koca bir gün geçti, hiçbir şey yapmadım.” dediğiniz zamanlar oluyor mu?	2.658	.72449	Ara sıra
19	Kafanızda bir fikir olduğunda bir yere yazmak yerine onu aklınızda tutmaya çalışır mısınız?	2.352	.88592	Sık sık

Tablo 4.4’e göre, ortalaması en yüksek 3 maddeyi “Günlük sigara kullanımınız bir paketi geçer mi?” ($\bar{X} = 3.682$), “Her gününüzü, hiçbir şey yapmadan sadece plan yaparak mı geçirirsiniz?” ($\bar{X} = 3.528$) ve de “Bir öğrencinin günlük, haftalık ya da dönemlik plan yapmasını lüzumsuz bir davranış olarak görür müsünüz?” ($\bar{X} = 3.325$) maddeleri oluşturmaktadır. Bu maddeler “zaman yönetimi tutum ve becerileri” boyutuna girmektedir ve bu maddelere katılma düzeyi “Hiçbir zaman”dır. Buna göre, PAÜ öğrencileri sigara içmek gibi, zamanı etkili bir biçimde kullanmadıkları alışkanlıklarına daha az zaman ayırmaktadırlar. Ayrıca, plan yapmayı gerekli bir davranış olarak görmekte, ancak zamanlarını sürekli plan yaparak geçirmemektedirler.

Tablo 4.4 incelendiğinde en düşük ortalamaya sahip olan maddelerin çoğunun “Ders çalışırken genellikle müzik dinler ya da televizyon izler misiniz?” ($\bar{X} = 2.938$), “Çalışma masanızda çalıştığınız derse ait olmayan materyalleri bulundurur musunuz? ” ($\bar{X} = 2.845$), “Arkadaşlarınıza hayır diyemediğiniz için ders çalışmanızı engelleyen işler yaptığınız oluyor mu?” ($\bar{X} = 2.757$), “ ‘Koca bir gün geçti, hiçbir şey yapmadım.’ dediğiniz zamanlar oluyor mu?” ($\bar{X} = 2.658$) zaman yönetiminin “zaman düşmanları” boyutuna ait olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, PAÜ öğrencileri, ders çalışırken, dikkatlerini dağıtacak dış etkenlerden çoğunlukla kendilerini soyutlamaktadırlar. Ayrıca, zaman düşmanlarının kendilerini etkilemelerine çoğu zaman izin vermemekte ve günlerini dolu bir biçimde geçirmektedirler.

4.2 ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın ikinci alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?” olarak belirlenmişti. İlgili alt probleme yanıt aramak amacıyla, öğretmenlerin ölçeğe verdikleri yanıtların ortalamaları t-testi ve tek yönlü varyans analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıda tablolar halinde verilmektedir.

4.2.1 “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi becerilerini saptamak amacıyla t testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4.5’te gösterildiği üzere, kız ve erkek öğrencilerin zaman yönetimi becerileri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p > .05$). Buradan, PAÜ’de öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin benzer düzeyde olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 4. 5. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (t testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Kız	201	67.91	7.05	1.62	.106
Erkek	174	66.60	8.54		

Benzer şekilde, Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları Ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” ; Bay, Gençdoğan ve Tuğluk (2005) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)” ve Moore (1994) tarafından yapılan “ Zaman Yönetimi Algı ve Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmalarda da zaman yönetimi becerileri açısından, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

Bulgular, Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003), Bay, Gençdoğan ve Tuğluk (2005) ve Moore (1994) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

Diğer yandan, Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”; Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi”; Macan ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Ağırlıklı Not Ortalamaları ve Stres Düzeyleri İle İlişkisi”; Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan “Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarılarının Kıyaslanması” ve Misra ve McKean (2000) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Stres ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki” isimli çalışmalarda kız öğrencilerin ve kız öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerisi açısından erkek öğrencilere ve erkek öğretmen adaylarına oranla daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Bulgular, Alay (2000), Demirtaş ve Özer (2007), Macan ve arkadaşları (1990), Trueman ve Hartley (1996) ve Misra ve McKean (2000) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile çelişmektedir. Bunun sebebi, adı geçen çalışmalarla yapılan bu çalışmanın farklı zamanlarda gerçekleştirilmeleri, farklı yerleşim bölgelerinde, farklı kültürde, farklı yaş grubu ve kademelerdeki öğrencilere uygulanmış olmaları ve de örneklemelerindeki kız ve erkek öğrenci sayılarının farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

4.2.2 “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerilerinin nasıl değişiklik gösterdiğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistiki bulgular Tablo 4.6’da verilmektedir.

Tablo 4. 6. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri

Gruplar	n	$\bar{X}$	Ss	Düzye
18-20 Yaş	171	67.578	7.445	Orta
21-23 Yaş	180	66.516	7.880	Orta
24 ve üstü Yaş	24	67.578	8.598	Orta
Toplam	375	67.304	7.797	Orta

Tablo 4.6’ya bakıldığında, PAÜ öğrencilerinin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri “orta” (59.507 – 75.101) düzeydedir. Zaman yönetimi becerisine en yüksek ($\bar{X} = 67.578$) 18-20 yaş arası ve 24 ve üstü yaş grubu öğrencileri sahipken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 66.516$) 21-23 yaş arası öğrenciler sahiptir.

Yaş grupları arasında anlamlı bir fark olup-olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.7’de gösterilmektedir.

Tablo 4. 7. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	498.210	2	249.105	4.166	.016*
Gruplar içi	22241.134	372	59.788		
Toplam	22739.344	374			

*p<0.05

Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeyleri arasında anlamlı fark (p<.05) bulunmuştur (Tablo 4.7). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.8’de gösterilmektedir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (LSD testi)

Yaş grubu	18-20	21-23	24-üstü
18-20		1.062	-3.671
21-23	-1.062		-4.733*
24-üstü	3.671	4.733*	

Tablo 4.8'e göre, 24 yaş ve üzeri üniversite öğrencileri ile 21–23 yaş arası üniversite öğrencileri arasında zaman yönetimi becerileri konusunda anlamlı bir fark vardır. 24 yaş ve üzeri üniversite öğrencileri, 21–23 yaş arası üniversite öğrencilerine oranla zaman yönetimi konusunda daha başarılıdır. Buna göre, yaş ilerledikçe üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi konusundaki bilgi ve becerileri artmaktadır denilebilir.

Bulgular, Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan “Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarılarının Kıyaslanması” adlı çalışmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Trueman ve Hartley'e (1996) göre 25 yaş üzeri üniversite öğrencilerinin, 21 yaş altı ve 21–25 yaş arası üniversite öğrencilerine oranla daha etkili zaman yönetimi becerilerine sahiptir.

Erdem, Dikmetaş ve Pirinççi (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları Ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” isimli araştırmada, öğrencilerin zaman yönetimi puanlarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Bu çalışmanın bulguları ile Erdem, Dikmetaş ve Pirinççi (2003) tarafından yapılan çalışmanın bulguları çelişmektedir. Bunun nedeni, her iki çalışmada kullanılan anket formunun ve soruların farklılığından ve de 2003 yılında yapılan çalışmanın örneklemindeki öğrenci yaş düzeylerinin benzer olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.2.3 “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi becerileri “orta” ($\bar{X} = 59.507 - 75.101$) düzeydedir. (Tablo 4.9)

Tablo 4.9. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Düzye
Eğitim Fakültesi	107	68.448	6.833	Orta
Fen-Edebiyat Fakültesi	102	66.519	7.676	Orta
İktisat Fakültesi	80	68.000	8.221	Orta
Mühendislik Fakültesi	69	66.173	8.419	Orta
Tıp Fakültesi	8	66.875	10.119	Orta
Teknik Eğitim Fakültesi	9	65.444	8.647	Orta
Toplam	375	67.304	7.797	Orta

Tablo 4.9 incelendiğinde zaman yönetimi becerisine en yüksek ($\bar{X} = 68.448$) Eğitim Fakültesi öğrencileri sahipken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 65.444$) Teknik Eğitim Fakültesi öğrencileri sahiptir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	362.406	5	72.481	1.195	.311
Gruplar içi	22376.938	369	60.642		
Toplam	22739.344	374			

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi, farklı fakültelerde öğrenim gören PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeyleri arasında farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Buradan, tüm fakültelerdeki öğrencilerin, zaman yönetimi beceri ve uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir.

4.2.4 “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi becerileri “orta” (59.507 – 75.101) düzeydedir (Tablo 4.11).

Tablo 4.11. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Düzyey
1.sınıf	13	67.923	9.928	Orta
2.sınıf	157	66.898	7.745	Orta
3.sınıf	141	68.120	7.065	Orta
4. sınıf	51	66.784	8.490	Orta
Diğer	13	64.769	10.732	Orta
Toplam	375	67.304	7.797	Orta

Tablo 4.11 incelendiğinde, öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre en yüksek zaman yönetimi becerilerine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 68.120$) 3. sınıf öğrencileri iken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 64.769$) sahip olan öğrenciler 5. sınıf ve üstü öğrencilerdir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	222.166	4	55.541	.913	.457
Gruplar içi	22517.178	370	60.857		
Toplam	22739.344	374			

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeyleri arasında farklılık görülmemektedir. ($p>0.05$) Buradan, sınıf bazında, tüm öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin benzer olduğu sonucuna varılabilir.

Bulgular, Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” isimli araştırmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Erdem, Dikmetaş ve Pirinçci (2003), öğrencilerin zaman yönetimi puanlarının sınıf değişkenine göre farklılık göstermediğini bulmuştur.

Bulgular, Misra ve McKean’ın (2000) “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Stres ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki” ve Bay, Gençdoğan ve Tuğluk (2005) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)” adlı araştırmaların bulguları ile çelişmektedir. Misra ve McKean’ın (2000) çalışmasında öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin sınıf düzeyi ile doğru orantılı olarak artma eğiliminde olduğu saptanmıştır. Yine Bay, Gençdoğan ve Tuğluk’un (2005) çalışmasında sınıf değişkenine göre, son sınıf öğrencilerinin ders çalışma ve zaman yönetimi becerilerinin, birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın bulguları ile Misra ve McKean’ın (2000) bulgularının farklı olması, uygulamaların farklı zamanlarda yapılmış olmasından, yurt dışındaki öğrenci profilinin ve eğitim sisteminin farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yine, bu çalışma Bay, Gençdoğan ve Tuğluk’un (2005) çalışmasıyla kıyaslandığında bulgular açısından ortaya çıkan farklılık, 2005 yılında yapılan çalışmanın yalnızca öğrencilerin zaman yönetimi becerisinin değil, aynı zamanda öğrencilerin motivasyon, sınavlara hazırlanma ve sınav kaygısının üstesinden gelebilme becerisinin farklı değişkenlere göre incelenmesinden ve iki çalışmada da farklı veri toplama araçlarının kullanılmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.2.5 “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 4.13’ de görüldüğü gibi PAÜ öğrencilerinin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi becerileri “orta” (59.507 – 75.101) düzeydedir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Düzye
Aile ile	64	68.187	8.537	Orta
Yurtta	140	67.764	7.684	Orta
Arkadaşlarla Evde	155	66.483	7.608	Orta
Diğer	16	67.687	7.480	Orta
Toplam	375	67.304	7.797	Orta

Tablo 4.13’e göre, yaşadıkları yer değişkenine göre en yüksek zaman yönetimi becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 68.187$) ile ailesi ile yaşayan öğrencilerken, en düşük zaman yönetimi becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 66.483$) de arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerdir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	186.225	3	62.075	1.021	.383
Gruplar içi	22553.119	371	60.790		
Toplam	22739.344	374			

Tablo 4.14 incelendiğinde, PAÜ’de öğrenim görüp farklı yerleşkelerde kalan öğrencilerin zaman yönetimi becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p > .05$). Bundan dolayı, “yaşadıklar yer”in, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri üzerinde etkili bir değişken olmadığı ileri sürülebilir.

Bulgular, Dikmetaş, Erdem ve Pirinçci (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi” isimli araştırmasındaki bulgularla tutarlılık göstermektedir. Erdem, Dikmetaş ve Pirinçci’ye (2003) göre, öğrencilerin zaman yönetimi puanları, öğrencilerin “yaşadıkları yer” değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

4.3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?” olarak belirlenmişti. İlgili alt probleme yanıt aramak amacıyla, öğrencilerin ölçeğe verdikleri yanıtların ortalamaları, t-testi ve tek yönlü varyans analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıda tablolar halinde verilmektedir.

4.3.1 “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman planlama becerilerini saptamak amacıyla t testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4. 15. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman planlama becerileri (t testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Kız	201	28.58	4.77	-0.51	.959
Erkek	174	28.61	5.70		

Tablo 4.15’te gösterildiği üzere, kadın ve erkek öğrencilerin zaman planlama becerileri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p > .05$). Buradan, PAÜ’de öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin zaman planlama becerilerinin benzer düzeyde olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Bulgular, Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan “Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarılarının Kıyaslanması” adlı çalışmanın uzun süreli planlama boyutunda elde edilen bulgularla tutarlılık göstermektedir. Bu çalışmanın uzun süreli planlama boyutunda her iki cins arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Bulgular Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” ile Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkisi” adlı çalışmanın bulguları ile tutarlılık göstermemektedir. Alay’a (2000) ve Demirtaş ve Özer’e (2007) göre zaman planlama becerilerinde kız

öğrenciler, erkek öğrencilerden daha başarılıdır. Benzer bir şekilde, Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan “Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarılarının Kıyaslanması” adlı çalışmanın kısa süreli planlama boyutunda kız üniversite öğrencileri erkek üniversite öğrencilerine oranla daha başarılı bulunmuştur. Bu farklılık, uygulamaların farklı zamanlarda farklı üniversitelerde yapılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.3.2 “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman planlama becerilerinin nasıl değişiklik gösterdiğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistiki bulgular Tablo 4.16’da verilmektedir.

Tablo 4. 16. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman planlama becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
18-20 Yaş	171	28.508	4.882
21-23 Yaş	180	28.355	5.268
24 ve üstü Yaş	24	31.083	6.658
Toplam	375	28.600	5.222

Tablo 4.16’ ya bakıldığında, zaman planlama becerisine en yüksek 24 ve üstü yaş grubu öğrencileri ($\bar{X} = 31.083$) sahipken, en düşük beceri düzeyine 21–23 yaş arası öğrenciler ($\bar{X} = 28.355$) sahiptir. Yaş grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.17’ de gösterilmektedir.

Tablo 4. 17. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	160.185	2	80.093	2.967	.053
Gruplar içi	10041.815	372	26.994		
Toplam	10202.000	374			

Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin zaman planlama beceri düzeyleri arasında anlamlı fark ($p > .05$) bulunmamıştır. (Tablo 4.17). Buna göre farklı yaş gruplarına dahil olan PAÜ öğrencilerinin zaman planlama beceri düzeyleri benzerlik göstermektedir denilebilir.

4.3.3 “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrenim gördükleri fakültele göre, PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri arasında farklılığın olup olmadığını belirlemek için, tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistik bulgular Tablo 4.18 ve Tablo 4.19’da verilmektedir.

Tablo 4.18. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman planlama becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitim Fakültesi	107	29.065	4.652
Fen-Edebiyat Fakültesi	102	28.088	4.989
İktisat Fakültesi	80	28.887	5.822
Mühendislik Fakültesi	69	28.260	5.548
Tıp Fakültesi	8	27.750	5.873
Teknik Eğitim Fakültesi	9	29.666	6.123
Toplam	375	28.600	5.222

Tablo 4.18 incelendiğinde zaman planlama becerisine en yüksek ($\bar{X} = 29.666$) Teknik Eğitim Fakültesi öğrencileri sahipken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 27.750$) Tıp Fakültesi öğrencileri sahiptir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	80.460	5	16.092	.587	.710
Gruplar içi	10121.540	369	27.430		
Toplam	10202.000	374			

Tablo 4.19’da görüldüğü gibi, farklı fakültelerde öğrenim gören PAÜ öğrencilerinin zaman planlama beceri düzeyleri arasında farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Buradan, tüm fakültelerdeki öğrencilerin, zaman planlama becerilerinin benzerlik gösterdiği sonucuna varılabilir.

4.3.4 “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman planlama becerileri düzeyleri tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.20. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman planlama becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
1.sınıf	13	29.076	6.184
2.sınıf	157	28.229	5.163
3.sınıf	141	28.943	4.814
4. sınıf	51	29.000	5.755
Diğer	13	27.307	7.134
Toplam	375	28.600	5.222

Tablo 4.20 incelendiğinde, öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre en yüksek zaman planlama becerilerine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 29.076$) 1. sınıf öğrencileri iken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 27.307$) sahip olan öğrenciler 5. sınıf ve üstü öğrencilerdir. Öğrenim görülen farklı sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir olup-olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.21’de gösterilmektedir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	71.016	4	17.754	.648	.628
Gruplar içi	10130.984	370	27.381		
Toplam	10202.000	374			

Tablo 4.21’de görüldüğü üzere, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin zaman planlama beceri düzeyleri arasında farklılık görülmemektedir ($p > 0.05$). Buradan, sınıf bazında, tüm öğrencilerin zaman planlama beceri düzeylerinin benzer olduğu sonucuna varılabilir.

4.3.5 “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Planlama Becerilerine Dair Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman planlama becerileri Tablo 4.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman planlama becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Aile ile	64	29.265	5.440
Yurtta	140	28.842	5.314
Arkadaşlarla Evde	155	28.083	5.084
Diğer	16	28.812	4.833
Toplam	375	28.600	5.222

Tablo 4.22’ye göre, yaşadıkları yer değişkenine göre en yüksek zaman planlama becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 29.265$) ile ailesi ile yaşayan öğrencilerken, en düşük zaman yönetimi becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 28.083$) de arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerdir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman planlama becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	78.626	3	26.209	.960	.411
Gruplar içi	10123.374	371	27.287		
Toplam	10202.000	374			

Tablo 4.23 incelendiğinde, PAÜ’de öğrenim görüp farklı yerleşkelerde kalan öğrencilerin zaman planlama becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p > .05$). Bundan dolayı, öğrencilerin zaman planlama beceri düzeyleri, yaşadıkları yerlere göre farklılık göstermemektedir denilebilir.

4.4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültelere, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?” olarak belirlenmişti. İlgili alt probleme yanıt aramak amacıyla, öğretmenlerin ölçeğe verdikleri yanıtların ortalamaları, t-testi ve tek yönlü varyans analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıda tablolar halinde verilmektedir.

4.4.1 “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerilerini saptamak amacıyla t testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4. 24. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (t testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Kız	201	25.29	2.79	3.24	.001*
Erkek	174	24.29	3.11		

*p< 0.05

Tablo 4.24'te görüldüğü gibi, kadın ve erkek öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. (p<.05). Buradan, PAÜ'de öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerileri düzeyleri birbirlerinden farklılık göstermektedir. Kız öğrencilerin zaman yönetimine ilişkin tutum ve beceri düzeyleri erkek öğrencilerininkine oranla daha yüksektir.

Bulgular, Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi” isimli çalışmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. İlgili araştırmada, zaman yönetimi anketinin alt boyutlarından zaman tutumları alt boyutunda, öğretmen adayları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular, Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” isimli araştırmanın bulguları ile çelişmektedir. Alay (2000) tarafından yapılan araştırmada, zaman tutumları esas alındığında cinsiyetin önemli bir değişken olmadığı saptanmıştır. Bu farklılık farklı uygulamaların farklı üniversitelerde yapılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.4.2 “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerilerinin nasıl değişim gösterdiğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistikî bulgular Tablo 4.25'te verilmektedir.

Tablo 4. 25. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
18-20 Yaş	171	25.117	2.899
21-23 Yaş	180	24.461	3.123
24 ve üstü Yaş	24	25.625	2.122
Toplam	375	24.834	2.985

Tablo 4.25'e bakıldığında, zaman yönetimi tutum ve becerilerine en yüksek ($\bar{X} = 25.625$) 24 ve üstü yaş grubu öğrencileri sahipken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 24.461$) 21-23 yaş arası öğrenciler sahiptir.

Yaş grupları arasında anlamlı bir fark olup-olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.26' da gösterilmektedir.

Tablo 4. 26. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	53.736	2	26.868	3.047	.049*
Gruplar içi	3280.014	372	8.817		
Toplam	3333.749	374			

*p<0.05

Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri arasında anlamlı fark (p<.05) bulunmuştur. (Tablo 4.26). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.27' de gösterilmektedir.

Tablo 4.27. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi)

Yaş grubu	18-20	21-23	24-üstü
18-20		.655*	-.508
21-23	-.655*		-1.163
24-üstü	.508	1.163	

Tablo 4.27'ye göre, 18–20 yaş arası üniversite öğrencileri ile 21–23 yaş arası üniversite öğrencileri arasında zaman yönetimi tutum ve becerileri konusunda anlamlı bir fark vardır. 18–20 yaş arası üniversite öğrencileri, 21–23 yaş arası üniversite öğrencilerine oranla daha fazla zaman yönetimi tutum ve becerilerine sahiptirler. Buna göre, öğrenciler üniversitenin ilk yıllarında zaman yönetimi tutum ve becerileri konusunda fikir sahibidirler denilebilir.

4.4.3 “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri arasında farklılığın olup-olmadığını belirlemek için, tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. (Tablo 4.28)

Tablo 4.28. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitim Fakültesi	107	25.570	2.548
Fen-Edebiyat Fakültesi	102	24.617	2.978
İktisat Fakültesi	80	24.800	2.785
Mühendislik Fakültesi	69	24.304	3.461
Tıp Fakültesi	8	24.875	3.603
Teknik Eğitim Fakültesi	9	22.888	3.789
Toplam	375	24.834	2.985

Tablo 4.28 incelendiğinde zaman yönetimi tutum ve becerisine en yüksek ($\bar{X} = 25.570$) Eğitim Fakültesi öğrencileri sahipken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 22.888$) Teknik Eğitim Fakültesi öğrencileri sahiptir.

Tablo 4.29. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	116.264	5	23.253	2.667	.022*
Gruplar içi	3217.485	369	8.719		
Toplam	3333.749	374			

*p< 0.05

Tablo 4.29’da görüldüğü gibi, farklı fakültelerde öğrenim gören PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri arasında farklılık görülmektedir (p<0.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.30’ da gösterilmektedir.

Tablo 4.30. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi)

Fakülte	Eğitim Fakültesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	İktisat Fakültesi	Mühendislik Fakültesi	Tıp Fakültesi	Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Fakültesi		.952*		1.265*		2.681*
Fen- Edebiyat Fakültesi	-.952*					
İktisat Fakültesi						
Mühendislik Fakültesi	-1.265*					
Tıp Fakültesi						
Teknik Eğitim Fakültesi	-2.681*					

Tablo 4.30'a göre, Eğitim Fakültesi öğrencileri ile Teknik Eğitim Fakültesi öğrencileri arasında, zaman yönetimi tutum ve becerileri konusunda anlamlı bir fark vardır. Eğitim Fakültesi öğrencileri, Teknik Eğitim Fakültesi öğrencilerine oranla daha fazla zaman yönetimi tutum ve becerilerine sahiptirler. Buna göre, Eğitim Fakültesindeki öğrenciler zaman yönetimi davranış ve becerilerini kazanmış denilebilir.

4.4.4 “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.31. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
1.sınıf	13	24.692	3.425
2.sınıf	157	24.808	3.013
3.sınıf	141	25.312	2.767
4. sınıf	51	23.960	3.104
Diğer	13	23.538	3.281
Toplam	375	24.834	2.985

Tablo 4.31 incelendiğinde, öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre en yüksek zaman yönetimi tutum ve becerilerine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 25.312$) 3. sınıf öğrencileri iken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 23.538$) sahip olan öğrenciler 5. sınıf ve üstü öğrencilerdir.

Tablo 4.32. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	93.291	4	23.323	2.663	.032*
Gruplar içi	3240.459	370	8.758		
Toplam	3333.749	374			

*p<0.05

Tablo 4.32’de görüldüğü gibi, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri arasında farklılık görülmektedir. (p<0.05) Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.33’ te gösterilmektedir.

Tablo 4.33. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri (LSD testi)

Sınıf	1. Sınıf	2. sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Diğer
1. Sınıf	.				
2. sınıf					
3. Sınıf				1.351*	1.773*
4. Sınıf			-1.351*		
Diğer			-1.773*		

Tablo 4.33’e göre, PAÜ 3. sınıf öğrencileri ile hazırlık okuyarak ya da dersten kalarak okulu uzatan 5. sınıf ve üstü öğrenciler arasında zaman yönetimi tutum ve becerileri konusunda anlamlı bir fark vardır. PAÜ 3. sınıf öğrencileri, 5. sınıf ve üstü öğrencilere oranla zaman yönetimi tutum ve becerilerine daha fazla sahiptirler. Buna göre, PAÜ 3. sınıf öğrencileri bilinçli zaman yönetimi davranışları sergilemekte ve zaman yönetimi becerilerini daha etkili bir şekilde kullanabilmektedirler.

4.4.5 “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Yönetimi Tutum ve Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri Tablo 4.34’te gösterilmiştir.

Tablo 4.34. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Aile ile	64	24.687	3.458
Yurtta	140	24.957	2.758
Arkadaşlarla Evde	155	24.780	2.928
Diğer	16	24.875	3.630
Toplam	375	24.834	2.985

Tablo 4.34'e göre, yaşadıkları yer değişkenine göre en yüksek zaman yönetimi tutum ve becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 24.957$) ile yurttta yaşayan öğrencilerken, en düşük zaman yönetimi becerisine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 24.687$) de ailesi ile yaşayan öğrencilerdir.

Tablo 4.35. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman yönetimi tutum ve becerileri varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	3.965	3	1.322	.147	.931
Gruplar içi	3329.785	371	8.975		
Toplam	3333.749	374			

Tablo 4.35 incelendiğinde, PAÜ'de öğrenim görüp farklı yerlerde yaşayan öğrencilerin, zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p > .05$). Bundan dolayı, öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri, yaşadıkları yerlere göre farklılık göstermemektedir denilebilir.

4.5. ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın beşinci alt problemi, "PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri, (a) cinsiyetlerine, (b) yaşlarına, (c) öğrenim gördükleri fakültele, (d) öğrenim gördükleri sınıflara, (e) yaşadıkları yere göre nasıl değişmektedir?" olarak belirlenmişti. İlgili alt probleme yanıt aramak amacıyla, öğretmenlerin ölçeğe verdikleri yanıtların ortalamaları, t-testi ve tek yönlü varyans analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Bulgular aşağıda tablolar halinde verilmektedir.

4.5.1 “Cinsiyet”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerini saptamak amacıyla t testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4.36. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (t testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
Kız	201	14.02	2.13	1.42	.158
Erkek	174	13.68	2.45		

Tablo 4.36’da gösterildiği üzere, kız ve erkek öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>.05$). Buradan, PAÜ’ de öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin zaman düşmanları ile benzer düzeyde başa çıktıkları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın bulguları, Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” isimli araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Alay’ın çalışmasında zaman düşmanları esas alındığında cinsiyetin önemli bir değişken olmadığı saptanmıştır.

Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkisi” isimli çalışmada ise zaman harcattırıcılar alt boyutunda kız öğretmen adaylarının lehine anlamlı fark bulunmuştur. Diğer bir deyişle, iki cins karşılaştırıldığında, kız öğrenciler zaman harcattırıcıları kullanmaktan daha fazla kaçınılmaktadırlar. Bu çalışmanın bulguları ile 2007 yılında yapılan ilgili çalışmanın bulgularının tutarlılık göstermemesi, 2007 yılında yapılan araştırmadaki örneklem grubunun öğretmen adayı olan öğrencilerle sınırlandırılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.5.2 “Yaş”a Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin yaşlarına göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerinin nasıl değişiklik gösterdiğini saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistiksel bulgular Tablo 4.37’de verilmektedir.

Tablo 4.37. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
18-20 Yaş	171	13.953	2.240
21-23 Yaş	180	13.700	2.301
24 ve üstü Yaş	24	14.541	2.501
Toplam	375	13.869	2.290

Tablo 4.37’de görüldüğü gibi, 24 ve üstü yaş grubu öğrencileri, zaman düşmanları ile baş edebilme düzeyi en yüksek ($\bar{X} = 14.541$) öğrenci grubu iken, en düşük düzeye sahip grup ($\bar{X} = 13.700$) 21-23 yaş arası öğrencilerdir.

Yaş grupları arasında anlamlı bir fark olup-olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.38’ de gösterilmektedir.

Tablo 4. 38. Öğrencilerin yaş değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	17.213	2	8.607	1.646	.194
Gruplar içi	1945.384	372	5.230		
Toplam	1962.597	374			

Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin zaman düşmanları zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında anlamlı fark ($p > .05$) bulunmamıştır (Tablo 4.38). Buna göre farklı yaş gruplarındaki PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri benzerlik göstermektedir denilebilir.

4.5.3 “Öğrenim Gördükleri Fakülteler”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrenim gördükleri fakültele göre, PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığını belirlemek için, tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen istatistiksel bulgular Tablo 4.39 ve Tablo 4.40’ ta verilmektedir.

Tablo 4.39. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitim Fakültesi	107	13.813	2.223
Fen-Edebiyat Fakültesi	102	13.813	2.146
İktisat Fakültesi	80	14.312	2.173
Mühendislik Fakültesi	69	13.608	2.771
Tıp Fakültesi	8	14.250	1.488
Teknik Eğitim Fakültesi	9	12.888	1.964
Toplam	375	13.869	2.290

Tablo 4.39’da görüldüğü gibi, zaman düşmanları ile başa çıkabilme becerisi en yüksek öğrenciler ($\bar{X} = 14.312$) İktisat Fakültesi’nde öğrenim görürken, en düşük düzeye sahip öğrenciler de ($\bar{X} = 12.888$) Teknik Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmektedir.

Tablo 4.40. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	30.864	5	6.173	1.179	.319
Gruplar içi	1931.734	369	5.235		
Toplam	1962.597	374			

Tablo 4.40’ta görüldüğü üzere, farklı fakültelerde öğrenim gören PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Buradan, tüm fakültelerdeki öğrencilerin, zaman düşmanlarını benzer düzeylerde kullandıkları sonucu çıkarılabilir.

4.5.4 “Öğrenim Gördükleri Sınıflar”a Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.41. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
1.sınıf	13	14.153	1.951
2.sınıf	157	13.859	2.251
3.sınıf	141	13.865	2.246
4. sınıf	51	13,823	2.495
Diğer	13	13.923	2.985
Toplam	375	13.869	2.290

Tablo 4.41’de görüldüğü gibi, öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre en yüksek zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyine sahip öğrenciler ($\bar{X} = 14.153$) 1. sınıf öğrencileri iken, en düşük beceri düzeyine ($\bar{X} = 13.823$) sahip olan öğrenciler 4. sınıf öğrencilerdir. Tablo 4.42’de öğrencilerin, öğrenim gördükleri sınıflara göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup-olmadığı incelenmiştir.

Tablo 4.42. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflar değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1.213	4	.303	.057	.994
Gruplar içi	1961.384	370	5.301		
Toplam	1962.597	374			

Tablo 4.42’de görüldüğü gibi, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında farklılık yoktur ($p > 0.05$). Buradan, tüm sınıflardaki öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerinin benzer olduğu sonucuna varılabilir.

4.5.5 “Yaşadıkları Yer”e Göre Öğrencilerin Zaman Düşmanları ile Başa Çıkabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorum

PAÜ öğrencilerinin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman düşmanlarını kullanma düzeyleri Tablo 4.43’te gösterilmiştir.

Tablo 4.43. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
Aile ile	64	14.234	2.279
Yurtta	140	13.964	2.177
Arkadaşlarla Evde	155	13.619	2.377
Diğer	16	14.000	2.394
Toplam	375	13.869	2.290

Tablo 4.43'te görüldüğü gibi, yaşadıkları yere göre en yüksek düzeyde zaman düşmanları ile başa çıkabilen öğrenciler ($\bar{X} = 14.234$) ile ailesi ile yaşayan öğrencilerken, zaman düşmanlarını ile baş edebilmede en düşük düzeye sahip öğrenciler ($\bar{X} = 13.619$) de arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerdir.

Tablo 4.44. Öğrencilerin yaşadıkları yer değişkenine göre zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri (varyans analizi)

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	19.750	3	6.583	1.257	.289
Gruplar içi	1942.848	371	5.237		
Toplam	1962.597	374			

Tablo 4.44'te görüldüğü gibi, PAÜ'de öğrenim görüp farklı yerleşkelerde kalan öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p > .05$). Diğer bir deyişle, öğrencilerin zaman düşmanları ile baş edebilme düzeyleri, yaşadıkları yerlere göre farklılık göstermemektedir.

4.6. ARAŞTIRMANIN ALTINCI ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın altıncı alt problemi, "PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?" şeklinde belirlenmişti.

Bu alt probleme yanıt vermek için, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarıları üzerindeki etkisi doğrusal regresyon analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Zaman yönetimi becerileri bağımsız değişken, öğrencilerin akademik ortalamaları bağımlı değişken olarak alınmıştır. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları anket formunun birinci bölümünde öğrenciler tarafından yazılmıştır. Doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarılarının (akademik başarıyı etkileyen diğer

faktörler sabit tutularak) ne kadarını etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir anlamda, akademik başarıyı etkileyen birçok faktör olmasının yanında, öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin bu etkinin ne kadarını tahmin ettiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü belirlenmiştir. Bulgular Tablo 4.45'te verilmektedir.

Tablo 4.45. Zaman yönetimi becerileri ile akademik ortalama ilişkisine yönelik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	1.278	.213		5.999	.000
Zaman Yönetimi Becerileri	.018	.003	.280	5.638	.000
R= .280 R ² =.079 P=.000 F= 31.787					

Tablo 4.45' te görüldüğü gibi, “zaman yönetimi becerileri”nin bağımsız değişken, akademik başarının bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre bağımlı değişkenin açıklanma düzeyi istatistiksel olarak anlamlıdır (R=.280, R² =.079, P<.05). Elde edilen bulgulara göre, zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 7.9' dur. Buradan, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin, akademik başarıları üzerinde belirli oranda bir etkiye sahip olduğu ve akademik başarılarının bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri arttıkça akademik ortalamalarının da artacağı beklenir.

Elde edilen bu bulgular, Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”; Dikmetaş, Erdem ve Pirinççi (2003) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı ile İlişkisi”; Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi”; Macan ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan “ Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Ağırlıklı Not Ortalamaları ve Stres Düzeyleri ile İlişkisi”; Britton ve Tesser (1991) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi”; Moore (1994) tarafından yapılan “ Zaman Yönetimi Algı ve Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi”

ve Wells (1994) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı” adlı çalışmaların bulguları ile tutarlıdır.

4.7. ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın yedinci alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?” şeklinde belirlenmişti.

Bu alt probleme yanıt vermek için, PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi doğrusal regresyon analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Zaman planlama becerileri bağımsız değişken, öğrencilerin akademik ortalamaları bağımlı değişken olarak alınmıştır. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları anket formunun birinci bölümünde öğrenciler tarafından yazılmıştır. Doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin zaman planlama becerilerinin, akademik başarılarının (akademik başarıyı etkileyen diğer faktörler sabit tutularak) ne kadarını etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir anlamda, akademik başarıyı etkileyen birçok faktör olmasının yanında, öğrencilerin zaman planlama becerilerinin bu etkinin ne kadarını tahmin ettiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin zaman planlama becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü belirlenmiştir. Bulgular Tablo 4.46’da verilmektedir.

Tablo 4.46. Zaman planlama becerileri ile akademik ortalama ilişkisine yönelik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	1.887	.139		13.598	.000
Zaman Planlama Becerileri	.020	.005	.216	4.274	.000
R= .216 R ² =.047 P=.000 F= 18.264					

Tablo 4.46’da görüldüğü gibi, “zaman planlama becerileri”nin bağımsız değişken, akademik başarının bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımlı değişkenin açıklanma düzeyi istatistiksel olarak anlamlıdır (R=.216, R² =.047, P<.05). Elde edilen bulgulara göre, zaman planlama becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 4.7’ dir. Buradan, PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerilerinin, akademik başarıları üzerinde düşük de olsa bir etkiye sahip olduğu ve akademik başarılarının bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Alay (2000) tarafından yapılan “Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” isimli çalışmada da üniversite öğrencilerinin zaman planlama becerileri ile akademik başarıları arasında olumlu bir ilişki olduğu, zamanını verimli bir şekilde planlayabilmenin, öğrencilerin akademik başarılarını arttıracığı saptanmıştır. Ayrıca bu çalışmanın bulguları ile Britton ve Tesser (1991) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmanın kısa süreli planlama boyutu ile ilgili elde edilen bulgular tutarlıdır. Bu çalışmada olduğu gibi, bu boyutta kazanılan becerilerin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkıda bulunduğu saptanmıştır.

4.8. ARAŞTIRMANIN SEKİZİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?” şeklinde belirlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt vermek için, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi doğrusal regresyon analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Zaman yönetimi tutum ve becerileri bağımsız değişken, öğrencilerin akademik ortalamaları bağımlı değişken olarak alınmıştır. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları anket formunun birinci bölümünde öğrenciler tarafından yazılmıştır. Doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin, akademik başarılarının (akademik başarıyı etkileyen diğer faktörler sabit tutularak) ne kadarını etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir anlamda, akademik başarıyı etkileyen birçok faktör olmasının yanında, öğrencilerin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin bu etkinin ne kadarını tahmin ettiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin zaman planlama becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü belirlenmiştir. Bulgular Tablo 4.47’de verilmektedir.

Tablo 4.47. Zaman yönetimi tutum ve becerileri ile akademik ortalama ilişkisine yönelik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	1.674	.210		7.976	.000
Zaman Yönetimi Tutum ve Becerileri	.032	.008	.194	3.823	.000
R= .194 R ² =.038 P=.000 F= 14.619					

Tablo 4.47’de görüldüğü gibi, “zaman yönetimi tutum ve becerileri”nin bağımsız değişken, akademik başarının bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımlı değişkenin açıklanma düzeyi istatistiksel olarak anlamlıdır ($R=.194$, $R^2 =.038$, $P<.05$). Elde edilen bulgulara göre, zaman yönetimi tutum ve becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 3.8’dir. Buradan, PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin, akademik başarıları üzerinde düşük de olsa bir etkiye sahip olduğu ve akademik başarılarının bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Elde edilen bulgular, Britton ve Tesser (1991) tarafından yapılan “Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmada olduğu gibi, ilgili araştırmada da üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerilerinin, akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi” adlı çalışmada ise, zaman tutumları ile akademik başarı arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Demirtaş ve Özer’in (2007) araştırma bulguları ile bu çalışmanın bulgularının çelişmesi, 2007 yılında yapılan çalışmanın farklı bir üniversitede yalnızca eğitim fakültesi 4. sınıf öğrencileri ile sınırlı olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.9. ARAŞTIRMANIN DOKUZUNCU ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dokuzuncu ve son alt problemi, “PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri, akademik başarılarını nasıl etkilemektedir?” şeklinde belirlenmişti.

Bu alt probleme yanıt vermek için, PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile başa edebilme düzeylerinin, akademik başarıları üzerindeki etkisi doğrusal regresyon analizi yardımıyla karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri bağımsız değişken, akademik ortalamaları da bağımlı değişken olarak alınmıştır. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları anket formunun birinci bölümünde öğrenciler tarafından yazılmıştır. Doğrusal regresyon analizi sonuçlarına

göre, öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerinin, akademik başarılarının (akademik başarıyı etkileyen diğer faktörler sabit tutularak) ne kadarını etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir anlamda, akademik başarıyı etkileyen birçok faktör olmasının yanında, öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerinin, bu etkinin ne kadarını tahmin ettiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeylerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü belirlenmiştir. Bulgular Tablo 4.48’de verilmektedir.

Tablo 4.48. Zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyinin akademik ortalama üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	1.849	.153		12.065	.000
Zaman düşmanları	.045	.011	.208	4.110	.000
R= .208 R ² =.043 P=.000 F= 16.895					

Tablo 4.48’ de görüldüğü gibi, “zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyleri”nin bağımsız değişken, akademik başarının bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımlı değişkenin açıklanma düzeyi istatistiksel olarak anlamlıdır (R=.208, R² =.043, P<.05). Elde edilen bulgulara göre, zaman düşmanları ile başa çıkabilme düzeyinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 4.3’tür. Buradan, PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanları ile baş edebilme düzeylerinin, akademik başarıları üzerinde düşük de olsa bir etkiye sahip olduğu ve akademik başarılarının bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi” isimli araştırmanın boşa zaman harcanması ile ilgili sorular içeren zaman harcattırıcılar boyutu ile genel akademik not ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırmanın sonuçları ile Demirtaş ve Özer’in (2007) araştırmasının sonuçları örtüşmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine yönelik olarak toplanmış verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Sonuçlar

1. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri “orta” düzeydedir (f:245, %65.33). Zaman yönetimine ilişkin, öğrencilerin % 16.8’i (f: 63) “yüksek”, % 17.87’si (f: 67) ise “düşük” düzeyde beceriye sahiptir.

2. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer değişkenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

3. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark vardır. 24 yaş ve üzeri üniversite öğrencilerinin, 21–23 yaş arası üniversite öğrencilerine oranla zaman yönetimi konusunda daha başarılı oldukları saptanmıştır.

4. PAÜ öğrencilerinin zaman planlama becerileri ile cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer değişkenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

5. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri ile yaşadıkları yer arasında anlamlı bir fark yoktur.

6. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerin zaman yönetimine ilişkin tutum ve beceri düzeyleri. erkek öğrencilerinkine oranla daha yüksektir.

7. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri ile yaşları arasında anlamlı bir fark vardır. 18–20 yaş arası PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve beceri düzeyleri, 21–23 yaş arası PAÜ öğrencilerine oranla daha yüksektir.

8. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri ile öğrenim gördükleri fakülte değişkeni arasında anlamlı bir fark vardır. Eğitim Fakültesi

öğrencileri, Teknik Eğitim Fakültesi öğrencilerine oranla, daha fazla zaman yönetimi tutum ve becerilerine sahiptir.

9. PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi tutum ve becerileri ile öğrenim gördükleri sınıflar arasında anlamlı bir fark vardır. PAÜ 3. sınıf öğrencileri, 5. sınıf ve üstü öğrencilere oranla, zaman yönetimi tutum ve becerilerine daha fazla sahiptir.

10. PAÜ öğrencilerinin zaman düşmanlarını kullanma düzeyleri ile cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri fakülte, öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları yer arasında anlamlı bir fark yoktur.

11. Zaman yönetimi beceri düzeyi, akademik başarıdaki toplam varyansın % 7.9' unu açıklamaktadır.

12. Zaman planlama becerilerinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 4.7' dir.

13. Zaman yönetimi tutum ve becerileri, akademik başarıdaki toplam varyansın % 3.8'ini açıklamaktadır.

14. Zaman düşmanlarını kullanma düzeyinin, akademik başarı düzeyini yordama gücü % 4.3' tür.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Öğrenciler, zaman analizi yaparak, zamanlarını nereye ve ne şekilde harcadıklarını belirlemeli, zaman kaybına neden olan etkinlikleri belirleyip, önlem almalıdırlar.

2. Öğrenciler, zamanı etkili kullanmalarına yarayacak etkin zaman yönetimi davranış ve tekniklerini benimsemeli ve olabildiğince bunları uygulamalıdırlar.

3. İlköğretimden itibaren okullarda uygulanan rehberlik ve psikolojik danışma çalışmaları çerçevesinde zaman yönetimi kavramı öğrencilere tanıtılmalıdır.

4. Günümüzde internet ortamı öğrenciler için önemli bir kaynaktır. Bu nedenle zamanın nasıl daha iyi ve etkili kullanılabileceğine ilişkin bilgiler ve uygulamalar içeren programlar hazırlanmalı ve internet ağında Türkçe yayınlanmalıdır.

5. Zaman yönetimi ile ilgili alanda uzman kişiler tarafından hazırlanan broşür, kitapçık ve kitaplar öğrencilere dağıtılmalı, ilgili makaleler ve yazılar okutulmalı ve

öğretim yılı başlarında ilgili eğitim kurumlarının Rehberlik ve Psikolojik Danışma birimleri tarafından seminer, konferans, kurs vb etkinlikler düzenlenmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Bu araştırmanın evrenini PAÜ'nün beş ayrı fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni daha da genişletilerek tüm PAÜ öğrencilerini kapsayabilir.

2. Bu araştırma Denizli'de yapılmıştır. Araştırma değişik illerde yapılabilir.

3. Bu araştırma üniversite öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Bu çalışma, farklı yaş ve eğitim düzeyindeki öğrencilere değişik açılardan uygulanabilir ve elde edilen bulgular ile bu araştırmanın sonuçları kıyaslanarak genel bir yargı oluşturulabilir.

4. Bu araştırmada yaşanan şehir ve öğrenim gördükleri bölüm gibi değişkenlere yer verilmemiştir. Benzer araştırmalarda bu değişkenler incelenebilir.

5. Öğrencilerin yanı sıra üniversitedeki öğretim elemanlarının, zaman yönetimi becerilerinin akademik performansları üzerindeki etkisi saptanabilir.

KAYNAKLAR

- Adair J. ve Adair T. (1999). *Zaman Yönetimi*, Çeviren: Bengi Güngör, Öteki Yayınevi, Ankara.
- Alay S. (2000). *Relationship Between Time Management and Academic Achievement of Selected University Students* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arıkan R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Aslan S., Yılmaz A. (2002) Örgütsel Zaman Yönetimi ,*Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: III, Sayı: 1, s. 25-46.
- Balcı A. (1995b). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*, 72 TDFO Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.
- Balcı A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Balkıs M. ve Duru E. (2007) Erteleme Davranışı ile İlişkili Temel Karakteristik Boyutların Psikolojik Danışma ve Rehberlik Çerçevesinde İncelenmesi, Kuram ve Uygulamalarda Eğitim Bilimleri Dergisi, Editör: Muhsin Hesapçioğlu, Nobel Basım Evi, Ankara, s. 349–385.
- Baltaş A. (1999). *Üstün Başarı*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Bay E., Gençdoğan B., Tuğluk M.N. (2005) Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği) *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://www.e-sosder.com>.(18.03.2008).
- Britton B.K. ve Tesser A. (1991). Effects of Time Management Practices on College Grades, *Journal of Educational Psychology*, Cilt: LXXXIII, Sayı: 3, s.405–410.
- Büyüköztürk Ş. (2005). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Campbell R.L.ve Svenson L.W. (1992). Perceived Level of Stress among University Undergraduate Students in Edmonton, Canada. *Perceptual and Motor Skills*, 75(2), 2000, sayfa 552-554'ten Ranjita Misra ve Michelle McKean, College Students' Academic Stress and Its Relation to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction, *American Journal of Health Studies*, Cilt: XVI, Sayı: 1, s. 41-51.
- Demirtaş, H. ve Özer, N. (2007) Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi, *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, <http://www.inased.org/epasad/c2s1/demirtasozer.pdf> (25.11.2007).

- Dikmetaş E., Erdem R. ve Pirinççi E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi> (24.02.2008)
- Efil İ. (1999). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2005, s.18-36'dan Gökhan Erdul, *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Erdem R. (1999). Yöneticiler İçin Zaman Yönetimi, *Modern Hastane Yönetimi*, Cilt: III, Sayı: 7, s. 26-31.
- Erdul G. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Eren E. (1998). *Yönetim ve Organizasyon*, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Ertuğrul H. (2004). *Öğrencinin Başarı Kılavuzu*, Nesil Yayınları, İstanbul.
- Fidan F., Latif H. ve Uçkun G., (2005) Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor? Zaman Değerlendirme Mi Zaman Geçirme Mi? (Sakarya Üniversitesi Örneği), <http://www.isletme-finans.com> (12.12.2007, saat: 17:25).
- Haynes M. E. (1999). *Kişisel Zaman Yönetimi*, Çeviren: Yaşar Bülbül, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Josephs R. (1996). *Zaman Yönetimi*, Çeviren: Özlem Koşar, Epsilon Yayınları, İstanbul.
- Karaoğlan A. D.(2006). *Üst Düzey Yöneticilerin Zaman Yönetimi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Karasar N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kılıç, S. (2008). Zaman Tuzakları. <http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s80/yazarlar/Selen.htm> (24.05.2008)
- Koch R. (1998). *The 80/20 Principle: The Secret of Achieving More With Less*, Bantam Doubleday Dell Publishing Group, New York.
- Macan T. H., Shahani C., Dipboye R. L. Ve Phillips A. P. (1990). College Student's Time Management: Correlations with Academic Performance and Stres, *Journal of Educational Psychology*, Cilt: LXXXII, Sayı: 4, s. 760–768.
- Mackenzie R. A. (1989). *Zaman Tuzağı: Zamanı Nasıl Denetlersiniz?*, Çeviren: Yakut Güneri, Amacom İlgı Yayınları, İstanbul.
- Milgram N., Mey-Tal G. ve Levison Y. (1998). Procrastination, Generalized or Specific, in College Students and Their Parents, *Personality and Individual Differences*, Cilt: XXV, Sayı: 2, s. 297–316.
- Moore P.C. (1994). *The Influence of Time Management Practices and Perceptions on Academic Performance* (Doctor of Philosophy), Hofstra University, New York, <http://proquest.umi.com> (12.07.2007).
- Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi. (2008). Etkili Zaman Yönetimi. http://www.bilkent.edu.tr/~dos/ogdm/b_zmnyonetimi.html (16.01.2007)

- Öktem M. K. (Mart 1993). Zaman Yönetimi: Örgütsel Etkililiği Arttırmada Zaman Faktöründen Yararlanılması. *Amme İdaresi Dergisi*, 26(1), 217–237, 2007, s. 218’den Hasan Demirtaş ve Niyazi Özer, Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi, *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, <http://www.inased.org/epasad/c2s1/demirtasozer.pdf> (25.11.2007)
- Paşa M. (2001). *Zaman Yönetimi ve Bir Uygulama* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Sabuncuoğlu Z. ve Tüz M. (1998). *Örgütsel Psikoloji*, Alfa Yayınları, Bursa, 2001, s. 225’ten Muammer Paşa, *Zaman Yönetimi ve Bir Uygulama* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Sabuncuoğlu Z. ve Paşa M. (2002) *Zaman Yönetimi*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Sabuncuoğlu Z. ve Tüz M. (1996). *Örgütsel Psikoloji*, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2003, s. 192’den Ayten Akatay, Örgütlerde Zaman Yönetimi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, <http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr> (04.02.2008).
- Scout M. (1997). *Zaman Yönetimi*, Çeviren: Aslı Çingil Çevik, Rota Yayınları, İstanbul.
- Silahtaroglu F. (2004) *Akademisyenlerde Zaman Yönetimi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Smith H.W. (1998). *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası: Üretkenliği ve İç Huzuru Artırmak İçin Kanıtlanmış Stratejiler*, Çeviren: Adalet Çelbiş, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Stevens J. (1996). *Applied Multivariate Statistics For The Social Sciences*, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah.
- Tengilimoğlu D., Tutar, H., Altınöz, M., Başpınar, N. Ö. ve Erdönmez, C. (2003). *Zaman Yönetimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006, Aslan Deniz Karaoğlu, *Üst Düzey Yöneticilerin Zaman Yönetimi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Trueman M. ve Hartley J. (1996). A Comparison Between the Time-Management Skills and Academic Performance of Mature and Traditional-Entry University Students, *Higher Education*, Cilt: XXXII, Sayı: 2, s. 199–215.
- Türkmen İ. (1992) *Etken İletişim Modeli: Yöneticiler İçin*, MPM Yayınları, Ankara, 2003, s. 34-36’dan Ayten Akatay, Örgütlerde Zaman Yönetimi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, <http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr> (04.02.2008).
- Uluşahin S. (1999). *Zaman Yönetimi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Wells G. D. (1993). *Time-Management and Academic Achievement* (Master of Arts in Psychology), University of Windsor, Canada, <http://proquest.umi.com> (12.07.2007).

WEB_1. (2008).

<http://www.alopsikolog.net/ZamanYonetimiTesti.pdf> (15.07.2008)

WEB_2. (2008).

<http://www.kobifinans.com.tr>. (10.02.2008)

WEB_3. (2008).

<http://www.projeyonetimi.com/downloads/mak19.pdf> (25.11.2007)

WEB_4. (2008).

<http://www.rehberogretmen.biz> (2.10.2007)

EKLER

Ek-1. Ölçek Uygulama İzin Belgesi

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DENİZLİ

SAYI : B.30.2.PAÜ.0.E1.00.01.500/1366

27.11.2007

KONU: Anket İzni

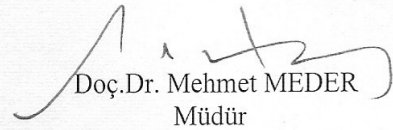
Sayın, Seher İŞCAN

.....
.....

- İLGİ: a) 26.10.2007 tarihli dilekçeniz,
b) Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı'nın 26.10.2007 tarih ve 059 sayılı yazısı,
c) Rektörlük Makamına hitaben B.30.2.500/1211 sayılı yazımız,
d) Rektörlük Makamının B.30.2.PAÜ.0.70.00.00(040.1)-1243 sayılı yazısı,

Rektörlük Makamının ilgi (d) de kayıtlı yazısı ile "Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi" konulu anket çalışmanızı Üniversitemiz öğrencilerine uygulama isteğiniz kabul edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Mehmet MEDER
Müdür

EKLER :
Ek-1 İlgili yazı eki örneği

Ek – 2. PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ ÖLÇME ENVANTERİ

Değerli öğrenciler,

Bu anket, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisini ölçmek için hazırlanmıştır. Ölçek olarak Britton ve Tesser'in Zaman Yönetimi Envanteri kullanılmış, anket Türkçeye çevrilmiş ve "Türk Eğitim Sistemi,"ne uyarlanmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizleri tanımaya yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise zaman yönetimi becerilerini ölçmeye yönelik 25 soru bulunmaktadır.

Elde edilen veriler araştırma dışında kullanılmayacaktır. Anket formuna adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Katılarımız için teşekkür ederim.

Okutman Seher İŞCAN
PAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri ABD

BÖLÜM 1

1. Cinsiyetiniz:

( ) Kız   ( ) Erkek

2. Sınıf düzeyiniz:

( ) Hazırlık   ( )I. sınıf   ( )II. sınıf   ( )III. sınıf   ( )IV. sınıf

( ) Diğer

3. Yaşadığınız yer:

( ) Ailemle oturuyorum.   ( ) Yurtta kalıyorum.

( ) Arkadaşlarımla evde kalıyorum.   ( ) Diğer

4. Hiç yaz okuluna kaldınız mı?

( ) Evet   ( ) Hayır

5. Yaşınız: .....

6. Bölümünüz: (Bölümünüzü lütfen yazınız.)

.....
.....

7. Bir önceki döneme ait not ortalamanız: .....

BÖLÜM 2

Soruları okuyunuz ve sizi en doğru tanımlayan seçeneğin altındaki bölüme (X) işareti koyunuz. *Lütfen cevaplarınıza nasıl olmak istediğinizi değil, ne olduğunuzu yansıtınız.*

No	Maddeler	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Hiçbir zaman
1	Günlük olarak belirlediğiniz amaçları bir ajandaya not alırsınız mı?				
2	Dersi ve sosyal etkinlikleri birbirlerinden ayrı tutabiliyor musunuz?				
3	Güne zamanınızı planlayarak mı başlarsınız?				
4	Bir günün sonunda o gün zamanı nasıl kullandığınızı değerlendirir misiniz?				
5	En zor işlerinizi günün ilk saatlerinde mi yaparsınız?				
6	Bir okul gününde yapmanız gereken tüm etkinlikleri adım adım programlar mısınız?				
7	Bir hafta sonra yapacaklarınızı önceden kafanızda netleştirir misiniz?				
8	Bir işe başlamadan önce “bu iş en geç şu tarihte bitmelidir.” der misiniz?				
9	Hangi sıklıkla kendi zamanınızı kendinizin kontrol ettiğini düşünürsünüz?				
10	Yeni bir haftaya başlarken o hafta için belirlediğiniz amaçlar hazır mıdır?				
11	Genellikle bir hafta için belirlediğiniz bütün amaçları gerçekleştirir misiniz?				
12	Her gün yapmak zorunda olduğunuz işlerin listesini yapar mısınız?				
13	Bir okul gününde, kişisel bakımınıza derslerinizden daha fazla zaman ayırır mısınız?				
14	Kısa vadede işinize yaramayan ancak gelecekte yararlı olacağını düşündüğünüz basılı kaynakları saklar mısınız?				
15	Günlük sigara kullanımınız bir paketi geçer mi?				
16	Ayrıntılı okumaya karar vermeden önce, materyalleri hızlı bir şekilde gözden geçirir misiniz?				
17	Her gününüzü, hiçbir şey yapmadan sadece plan yaparak mı geçirirsiniz?				
18	Yapacağınız birden fazla iş olduğunda, bunları önem sırasına hangi sıklıkla koymaya çalışırsınız?				
19	Kafanızda bir fikir olduğunda bir yere yazmak yerine onu aklınızda tutmaya çalışır mısınız?				
20	Bir öğrencinin günlük, haftalık ya da dönemlik plan yapmasını lüzumsuz bir davranış olarak görür müsünüz?				
21	Ders çalışırken genellikle müzik dinler ya da televizyon izler misiniz?				
22	Çalışma masanızda çalıştığınız derse ait olmayan materyalleri bulundurur musunuz?				
23	Arkadaşlarınıza hayır diyemediğiniz için ders çalışmanızı engelleyen işler yaptığınız oluyor mu?				
24	“Koca bir gün geçti, hiçbir şey yapmadım.” dediğiniz zamanlar oluyor mu?				
25	Zamanınızı faydalı işlerle mi geçirirsiniz?				

ÖZGEÇMİŞ

- Adı, Soyadı** : Seher İŞCAN
- Ana Adı** : Aliye
- Baba Adı** : Mehmet
- Doğum Yeri ve Tarihi** : Merkez / DENİZLİ 11.03.1980
- Lisans Eğitimi ve Mezuniyet Tarihi** : Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
İngilizce Öğretmenliği Bölümü - 2002
- Çalıştığı Yer ve Adresi** : Pamukkale Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu / DENİZLİ
- Bildiği Yabancı Dil** : İngilizce (KPDS - Mayıs 2002 Puanı 90)